

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस्स

अक्टिं-पुह्री

रु. १५०

आनन्दभूमि

बुद्धधर्म तथ्वान्धी नेपालको एक मात्र भासिक पत्रिका

THE ANANDA BHUMI

(Monthly Magazine of Buddhism)

मित्तामित्तक जातक	-भिक्षु अमृतानन्द	२	उच्चतिया लुखा	-रमिता धार्खा	१०
आदर्श नारी-रुकमावतो	-भिक्षु शाक्यानन्द	३	जि नं तुगः स्थाना वल	-भिक्षु अश्वघोष	१२
नेपाल राष्ट्र संगोत -धर्म आदित्य धर्मचाय	५	धार्मिक मनू सुखः ?	-के. श्री धम्मानन्द	१५	
धर्म किन चाहियो ?	-के. श्री धम्मानन्द	५	धर्म प्रचार गथे यायगु?	-जवाहरलाल नेहरू	१५
जापानी बौद्ध ..	-अ. स्वस्तिरत्न शाक्य	६	अनित्य थ्व जगतय् ..	-पुष्ण शाक्य	१६
प्रतीक्षाको आंगनमा ...	-सानु घिमिरे	७	संघ स्नेह	-मगलमान शाक्य	१६
दोष	-भक्तराज शाक्य	८	छि स्यूला थैं ?	-सिद्धिरत्न शाक्य	१७
त्याग	-सविता धार्खा	९	बौद्ध गतिविधि		२३
सम्पादकयात पौ	-चक्रमान शाक्य	१८	सम्पादकीय		२७

Role of Religion in Promoting.... -Dr. K. Sri Dhammananda 19

वर्ष ८

११०० ने. सं.

Vol. VIII

अंक ७

1980 A. D.

No. 7

“आनन्दभूमि” को नियम—

- १) “आनन्दभूमि” आनन्दकुटी विहार गुठीद्वारा प्रकाशित हुने नेपालको एकमात्र बुद्धघरमें सम्बन्धीय मासिक पत्रिका हो । यो प्रत्येक पूर्णिमाको दिनमा निस्कनेछ । यसको आजीवन ग्राहक शुल्क रु. १००।— र वार्षिक ग्राहक शुल्क रु. १०।— मात्र छ । जुन सुके महीनामा पनि ग्राहक बन्न सकिन्छ । वार्षिक—ग्राहकलाई पूरा १२ बटा अंक प्राप्त हुनेछ ।
- २) यसमा बुद्धघरमें सम्बन्धीय लेख मात्र छापिनेछ ।
- ३) लेखकद्वारा प्रकट भएको कुनै पनि विचारमा लेखको उत्तरदायित्व लेखक नै हुनेछ । सम्पादक मण्डल हुनेछ ।
- ४) लेखकले नेपाली, नैपालभाषा र अंग्रेजीमध्ये हुनै पनि भाषामा लेख पठाउन सक्नुहुन्छ र पठाइएका लेख फिर्ता पठाउने व्यवस्था गर्न नसकिने भएकोले लेखको प्रतिलिपि आफूसँग राखी पठाउन अनुरोध छ ।
- ५) लेख पठाउदा सफा र पूरा साइजको कागजमा एकापट्टि मात्र लेखेर पठाउनुपर्नेछ ।
- ६) ग्राहक शुल्क, विज्ञापन तथा प्रबन्ध सम्बन्धीय पत्र व्यवस्थापकको नाउंमा पठाउनुहोला । पत्र व्यवहार गर्दा आउनो ग्राहक संख्या तथा नाम ठेगाना राख्री लेखिएको हुनु जरूरी छ । ठेगाना हेरफेर हुने भएमा एक महीना अगावै व्यवस्थापकलाई सूचना दिनुहोला । पत्रिका समयमा नपुगे सूचना दिने कृपा गर्नुहोला ।
- ७) कुनै पनि लेख प्रकाश गर्ने या नगर्न अधिकार सम्पादकमै रहनेछ ।
- ८) लेखकहरूले कृपया अटो साइजको एक प्रति फोटो र आफ्नो संक्षिप्त परिचय पठाउनु हुन अनुरोध छ । आफैले फोटोको ब्लक बनाई पठाएमा छिटो प्रकाशन गर्नलाई सघाउ पुरनेछ ।

आनन्दभूमि कार्यालय, आनन्दकुटी, स्वयम्भू, काठमाडौं ।

श्रावणदु भूषण

प्रधान सम्पादक

भिक्षु अश्वघोष

सम्पादक

भिक्षु कुमार काश्यप

सुवर्ण शाश्वत

प्रकाश वज्राचार्य

न्हुषे बहादुर वज्राचार्य

वर्ष द	अङ्क ७
कोर्टिक	२०३७
बुद्ध सम्बत्	२५२४
व. सं.	११००
ई. सं.	१९८०

व्यवस्थापक

भिक्षु महानाम

प्रकाशक

आनन्दकुटी विहार गुठी

स्वयम्भू, काठमाडौं

फोन : १४४२०

“चरथ भिक्खवे चारिकं बहुजन हिताय
बहुजन सुखाय लोकानुकम्पाय अत्थाय हिताय
सुखाय देवमनुस्सानं । देसेथ भिक्खवे धर्मं
आदिकल्याणं मज्जेकल्याणं परियोसान
कल्याणं सात्थं सव्यञ्जनं केवलं परिपुण्णं
परिसुद्धं ब्रह्मचरियं पकासेथ ।”

(महावग-विनयपिटक)

भिक्षुहरू ! बहुजन हितको लागि, बहुजन
सुखको लागि, विश्वमाथि दयाको लागि, देव र
मनुष्यहरूको हित, सुख र कामको लागि संचार
गर । भिक्षुहरू ! आरम्भ, मध्य र अन्त समयसम्म
कल्याण हुने धर्मको अर्थ र भाव सहित उपदेश दिए-
र सम्पूर्ण परिशुद्ध ब्रह्मचर्य (धर्म) को प्रकाश पार ।

- ★ हार्नेलाई दुःख हुन्छ, जित्नेले बैरी बनाउँछ । जो न जित्छ, न हार्छ सो सुखपूर्वक निदाउँछ ।
- ★ भरसक कुरा कम गर्ने, कुरा गर्ने पन्यो भने काम लाग्ने मात्र कुरा गर्ने ।

“न नं उम्हयते दिस्वा’ति……” भन्ने यो गाथा श्रावस्तीमा बसिरहनु भएका शास्ताले एक भिक्षुको कारणमा बताउनु भएको हो ।

वर्तमान कथा

एक भिक्षुले ‘मैले लिदा मेरा उपाध्याय रिसाउनु हुनेछैन’ भन्ने विश्वास लिई उपाध्यायले राखेको कपडाको एक टुक्रा लिई जुता राख्ने थैलो बनाई पछि उपाध्यायसंग सोध्यो । अनि उसलाई उपाध्यायले “किन लिएको” भनी सोध्दा “मैले लिदा तपाईं रिसाउनु हुनेछैन होला भन्ने ठानी विश्वासले लिएको हुँ” भनी भन्न्यो ।

“तिमीसँग मेरो केको विश्वास छ र?” भनी रिसाएर पिट्ठो ।

उसको त्यो क्रिया भिक्षुहरूमा प्रकट भयो । अनि एक दिन धर्मसभामा भिक्षुहरूले कुरा उठाए— “आबुसो ! अमुक तरुणले उपाध्यायमाथिको विश्वासले एक टुक्रा कपडा लिई जुता राख्ने थैलो बनायो । अनि उसको उपाध्यायले ‘मसँग तिन्हो कैको विश्वास छ र?’ भनी रिसाएर पिट्ठो ।”

शास्ता आउनु भई “भिक्षु हो ! अहिले यहाँ तिमीहरू के कुरा गरी बसिरहेका थियो ?” भनी सोध्नु हुँदा “यो यो” भनी भनेपछि “भिक्षु हो ! अहिले मात्र सो भिक्षु आफूसँगै बस्नेसँग अविश्वासिक थिएन बल्कि अघि पनि अविश्वासिक नै थियो” भनी पूर्वजन्मको कुरा बताउनु भयो ।

१. जा. पा. I. पृ. ४५ : मित्तामित्त जातक, नं १९७, अ. क. I-II, पृ. ४६७.

अतीत कथा

अतीत समयमा बाराणशीमा बहुदत्तले राज्य गरी रहेको बेलामा काशीराष्ट्रको एक ब्राह्मणकुलमा जन्मेका बोधिसत्त्व बैस पुणेपछि ऋषिभेष अनुसार प्रवर्जित भई अभिज्ञा र समापत्तिहरू लाभगरी गणाचार्य भई हिमालय प्रदेशमा बस्नथाले ।

ती ऋषिगणहरू मध्येका एक तापसले बोधिसत्त्वको कुरा नसुनी एउटा आमा (ढोई) मरेको हात्तीको बच्चालाई पाल्यो । उ ठूलो भएपछि तापसलाई मारी जंगलमा गयो । अनि उसको शरीर क्रत्य गरी बोधिसत्त्वलाई घेरा लगाई “भन्ते ! कुन कारणले मित्रभाव र अमित्रभावलाई जान्न सकिन्च ?” भनी सोधे ।

बोधिसत्त्वले “यो यो कारणले” भनी यी गाथाहरू भने—

१. “न नं उम्हयते दिस्वा न च नं पटिनन्दति ।
चक्खनि चस्स न ददाति पटिलोमञ्च वत्तति ॥”
२. “ये ते भवन्ति आकारा अमित्तस्मि पतिटिता ।
येहि अमित्तां जानेय्य दिस्वा सुत्वा च पण्डितो’ति ॥”

अर्थ—

- १—“न उसलाई देखेर हाँस्च, न त उसप्रति प्रसन्न हुन्छ, आँखाले पनि हेदैन र उल्टो व्यवहार गर्छ ।”
- २—“अमित्रमा यी आकार-प्रकारहरू हुन्दछन् । यिनै कारणहरू देखेर वा सुनेर पण्डितहरू अमित्रलाई चिन्दछन् । यसको विपरीत गुण हुनेलाई मित्र भनी चिन्नुपर्छ ।”

(बाकी ३ पेजम ।)

आदर्श नारी-रुकमावती

- भिक्षु शाक्यानन्द

चुच्छकालम्ना धेरै गुणवती, परोपकारी, आदर्श नारीहरू थिए। भगवान् बुद्धको सद्उपदेश र ज्ञान सन्देशबाट चारेतिर आदर्श, त्याग, अंहिसा, सत्य, शील र प्रज्ञा भावनाको वातावरण सिर्जना भइरहेको थियो। सम्यक् मार्गबाट अरहन्तपद पाउने वा निर्वाण प्राप्त गर्ने सबैको कल्पना र कामना रहेको थियो। यस्तो बेलामा सेवा र त्याग भावना प्रत्येक व्यक्तिमा रहनु स्वभाविकै कुरो हो। यस्तो बेलामा महिलाहरू पनि आफ्नो आदर्श र त्याग भावना राख्न पुरुषहरूभन्दा कम थिएनन्। कैयों स्त्रीरत्नहरूले बुद्धवचनबाट प्रभावित भएर आफ्नो अनुपम सेवा र त्याग भावना देखाएका थिए। तीमध्ये एकजना गुणवती करूणाकी प्रतिमूर्ति आदर्श नारी रुकमावतीको नाम सदा सम्मानका साथ स्मरण गरिन्छ।

उत्पलावती नगरमा एकजना धनी परिवारमा रुकमावती जन्मेकी थिइन्। यिनी अत्यन्त रूपवती र गुणवती थिइन्। दया र धर्मको भावना तिनीमा प्रशस्त रहेकोले तिनीलाई सबैले श्रद्धाको दृष्टिले हेदंथे। तिनीले सबै प्राणीहरूलाई समभाव राख्दथिइन्। दीन दुःखीहरूको सेवा गर्नु, आपत विपत परेका व्यक्तिहरूलाई आफ्नो सम्पूर्ण तन, मन, धन दिएर पनि सहायता पुन्याउनु नै ठूलो कर्तव्य र धर्म हो भन्ने तिनीले सम्झन्थिइन्। तिनी हमेशा कर्सीलाई॥

(दुई पेजको बाकी)

यसरी मित्र अमित्रको लक्षण बताई ब्रह्मविहारलाई भाविता गरी बोधिसत्त्व ब्रह्मलोक परायण भए।

शास्ताले यो धर्मदेशना ल्याउनुभई जातक समाधान गर्नु भयो।

केही दुःख आपत परेको छ कि, कहीं कतै दुःखी गरीब भोक र दुःखले छटपटाइरहेछन् कि, कुनै रोगी औषधी उपचार नपाई कराइरहेछन् कि, त्यस्ता दुःखी पीडित-हरूको सेवा गर्न सकौं भन्ने विचार राखी यताउति घुमी रहन्थिन्।

संयोगवश, एक वर्ष त्यस उत्पलावती नगरमा सुख्खा पर्न गयो। अब उत्पादन हुन नसकी त्यस ठाउँमा भयंकर दुर्भिक्ष अनिकाल पनंगयो। सारा ठाउँमा हाहाकार मचियो। भोकले व्याकुल भएका स्त्री पुरुष, बाल-बच्चा, बूढा-बूढीहरू एक एक दाना अन्नको लागि चिच्याउन कराउन थाले। तर अन्नको कुरा त परै जावस्, रुखको पात र धांससम्म पनि पाउन मुस्किल भयो। विस्तारै विस्तारै भोकले मानिसहरू धमाधम मर्न लागे। जताततै भोकाएका कमजोर मानिसहरूले भोकले गाला र आँखा धसेका अनुहारहरू, हाड र छाला मात्र बाकी रहेका दुःखी-जनहरू, भोक र रोगले बेहोस भै लडीरहेका स्त्री, बाल-बच्चाहरू मात्र देखिन्थे। भोकले ग्रस्त भएका मानिसले रुखका बोक्रा चिथोर्ये, जमीन मुनिका जशाहरू खोतल्ये र यसरी आफ्नो पेटको ज्वाला शान्त गर्ने प्रयास गर्थे। अन्तमा केही नलागेर प्राण सुकेर जान्थ्यो। अनि जतातनै मरेका मानिसहरूको लाश मात्र देखिन्थे। यस्तो परि-

“त्यसबखत हात्तीलाई पालनगर्ने तापस साथमा बस्ने शिष्य थियो। हात्ती चाहिं उपाध्याय थियो। ऋषिगणहरू बुद्धपरिषद् थियो र गणाचायं चाहिं म नै थिएँ” भनी भन्नुभयो।

५

स्थितिमा मानिसहरूमा आपसी सहातुभूति भन्ने कहाँ रहोस ? कसले कसलाई दया गरोस् ? सब आपनै ज्यान बचाउन, आपनै पेटको ज्वाला शान्त गर्नेमा नै लीन थिए । यस्तो बेलामा यी दुर्भिक्ष पीडितहरूले आफ्नो नाता—गोता कुटुम्बजनको प्रेम ममत्व पनि विसंन थाले । कसैको माया र दया भन्ने रहेन ।

त्यस ठाउँमा, त्यस्तो महामारी, हाहाकार, भयंकर दुर्भिक्षको बेलामा, एकजना स्त्रीले केही कुरा पनि खान नपाई आफु पनि कालकबलित हुने निश्चित देखेर कहींबाट पनि एक दाना अन्न वा घाँसपातसम्म पनि पाउने आशा नदेखेकीले 'वुभुक्षितः किं न करोति पापम्?' भनेकै आफ्नो पेटको क्षुधा अग्नि शान्त गर्न आपनै काखको भरखर जन्मेको बच्चालाई थाँटी अचेटी मारेर त्यसको मासु खान तंपर रहेकी थिइन् । संयोगले त्यस बेलामा रुकमावती आफ्नो सेवाटहलको कायं गर्दै गर्दै त्यहाँ आइपुगिन् । त्यस क्षुधा पीडाले अन्ध भएकी स्त्रीलाई आपनै बच्चालाई मार्न लागेको अवस्थामै तिनको दृष्टि पर्यो । रुकमावती हुच्छिंदै गएर त्यस स्त्रीको हात रोकिन् र बच्चाको ज्यान बचाइन् । अनि तिनी मर्माहत भएर त्यस स्त्रीलाई भव थालिन्— "बहिनी किन यस्तो अनर्थ गरी स्वेहकी ? शान्त होऊ, धैर्य राख ।" त्यस स्त्रीले भोको स्वरमा भनिन्— "धैर्य त गरेकै छु नि ! शान्त त भएकै छु नि ! तर धैर्य र शान्तिले खान दियो ? खोई मलाई खानेकुरा ? मैले के खाने त अब ? देशभरिको जंगल, रुखपात, घाँस जरा मूल, मानिसले कोतरी कोतरी खाएर सखाप पारिसके । अब मैले के खाउँत ? के म यो हुङ्गा चपाएर बाँचन सक्छु त ! मेरो पेटको ज्वालाले मेरो हृदयलाई ढाली सकेकोछ, मेरो आँखाको हेर्ने र मस्तिष्कको सोच्ने शक्ति खतम पारिसकेको छ ।" यति भनी

ती स्त्री रुन थालिन् । तिनीले फैरि सम्झाएर भनिन्— 'बहिनी नअत्तिऊ निराश नहोऊ, धैर्य गर । म कट्ट गएर तिमीलाई केही कुरा लिएर आउँछु ।' यति भन्दै रुकमा-वतीले त्यस बच्चाको ज्यान बचाउन तिनीलाई सम्झाउँदै अल्मलाउँदै राखिन् । मर्मज्ञ रुकमावतीले स्थितिलाई राम्रारी बुझिन् । उनीले विचार गरिन्— यी स्त्रीको धैर्य समाप्त भैसकेको छ । म यस स्त्रीलाई खानेकुरा लिन घर जाउँ भने यो स्त्रीले निश्चय नै यो बच्चालाई मारिसक्नेछ । यदि म त्यसको त्यो बच्चालाई खोसेर लगू भने ती स्त्रीले अधीर भएर तुरुन्तै प्राण त्याग गर्नेछिन् । त्यस्तो भयो भने मलाई रुन स्त्री—हत्याको पाप लागेछ । अब मैले के गर्ने त !

यस्तै सोच विचारमा उनीले एउटा दृढ संकल्प गरिन् । बच्चाको प्राण बचाउन रुकमावतीले नजिकै रहेको एउटा हत्यार लिएर आफ्नो स्तन काटेर त्यस भोकाएकी स्त्री-लाई टक्क्याइदिइन् । भोकले अंध भएकी त्यस स्त्रीले त्यो मंस पिण्ड खान थालिन् । त्यसै मौकामा त्यगमूर्ति रुक-मावती त्यो बच्चालाई दुबै हातले उठाएर घरतिर लागिन् । बजार सडकमा, तिनको छातीबाट निस्केको रगतको धार छुट्नाले सारा नगरमा खैलावैला मच्चियो । सबैजना घर घरबाट निस्केर, आफ्नो दुःख बिसेर महान् त्यागी रुकमावतीको सेवाटहल गर्नथाले । उनको घाउको औषधि उपचार गरिसकेपछि, सब हाल बुझी त्यस बच्चालाई प्रशस्त दूध त्याइदिए र कोहीले सकी नसकी त्यस बच्चाको आमालाई पनि धेरै दिन सम्मन् पुग्ने अन्न आदि दिई प्राण बचाए । दया र सेवाको मूर्ति रुकमावतीको आत्मत्याग र करुणा भावना सदैव स्मरणीय हुनेछन् । रुकमावती सांच्चै नै आदर्श नारी ह्रूत् ।

नेपाल राष्ट्र संगीत

आज असित प्रेम सहित भाई सकल आऊ ।

प्रीतिसदन पुण्यवदन राष्ट्र जय मनाऊ ॥

अखिल भरत-भूमिभर छ राज्य स्वतन्त्र एक ।

फलित फुलित धर्म प्रथित बीर युक्त अनेक ॥१०॥

स्वाभिमान युक्त छ यसले रक्त प्रचूर हाञ्चो ।

रहनु बस्नु आफ्नै खुशि छ स्वच्छ सरल राञ्चो ॥

धर्म कथित नेम जसमा आज पर्यन्त सारा ।

टूट नभई चल्छ जीवन बरछ स्वतन्त्र धारा ॥१॥

स्वच्छ पवन स्वच्छ सदन स्वच्छ नियम हाञ्चो ।

गर्व सहित भोग गरने बीर भनिनु राञ्चो ॥

पितृभूमा जन्म मिलनु एक यहि छ गुण ।

मान रहने भूमि स्वतन्त्र उच्च स्थान हुन् ॥२॥

(बु. सं. २४७३ कार्तिक पूर्णिमामा कलकत्ताबाट प्रकाशित “हिमालय बौद्ध” २:१ पृष्ठ १, बाट उद्धृत)

- धर्म आदित्य धर्माचार्य

देश मुकुट स्वयम्भूगिरि हिमगिरि छ जसको ।

जीभमान मुकुट भूषित देश अरु छ कस्को ? ॥

देवदेवी बुद्ध बौद्धिसत्त्व धर्मपाल जहाँ ।

पवन तपन गगन सब छ स्वर्ग सहित त्यहाँ ॥३॥

देश आफ्नु भनन सतत हुन्छ सबले काहाँ ?

फेर यदि छ जन्म लिनु त जन्म लिनु है त्यहाँ ।

जन्मभूमि नेपाल हे करुणामय ।

देउ अतूल्य तेज सहित जानोदय ॥४॥

हे तारण ! ताप हरण ! देवी ! बिनति लेझ ।

मिलनु मिलनु हामी सकल बुद्धि सबल देउ
भाइमित्र सुमति सुगुण पात्र बनुन् सारा ।

मिलनु सकुन धन्य! स्वाधीन “आदित्य धर्म” धारा ॥५॥

प्रेषक—दयारत्न शाक्य, कालिम्पोङ्ग

धर्म किन चाहियो ?

जस्त्री बन्दरगाहमा राखेको कुनै जहाजलाई लङ्घर (जहाज अड्याउने अंकुस) को आवश्यकता छ, त्यस्तै मान्छेलाई पनि भर लिनको लागि एउटा धर्म चाहिन्छ । जीवनका आदर्शहरूको अनुकरण गर्नेलाई र दृढ हुनलाई चाहिने जति मात्रामा मनलाई स्थिर राखन र अधीनमा पानै हाञ्चो चञ्चल र अस्थिर मनलाई कुनै किसिमको भरोसा चाहिन्छ । कुनै धार्मिक मार्गपति लागेमा आफ्नो मनलाई त्यसमा बाँधन सकिन्छ जसबाट कि मनलाई कुनै सोझो बाटोतिर लगाउन सकिन्छ, मनपरि विचार गर्ने वा

- के० श्री धर्मानन्द

एकलो बर्वासी जस्तै डुल्ने जस्तो होइन । जस्तै बन्दरगाहमा बाँधेको जहाजले ठूलूला आँधी बेहरीलाई पनि सहन सक्छ, त्यस्तै कुनै धार्मिक सिद्धान्तमा बाँधिएको मनले ठूलूला प्रलोभन र जीवनका विभिन्न अरु मानसिक बाधाहरूको सामना गर्न सक्छ ।

त्यसैले धार्मिक शिक्षाले मनलाई दृढ पार्छ; कुनैमा पनि अति (बढी) हुन नदिई मानसिक स्थिरताको विकास गर्छ । यसले जीवन, मृत्यु र बाहिर-भित्रको संसारको तथ्य बुझनमा मद्दत गर्छ ।

(वर्ष ८, अंक ५ को बाकी)

जापानी बौद्ध समाजमा प्रचलित बुद्धोपदेशहरू

अनुवादक - स्वस्तिरत्न शाक्य

५२. यदि तपाईं विरालो हुनुहुन्छ भने सिह जस्तो हुने कोशिश नगर्नुहोस् । यदि तपाईं सिह हुनुहुन्छ भने विरालो जस्तो हुन नखोजनुहोस् । प्रत्येक वस्तुको मूल्य आफू आफैमा हुन्छ ।
५३. के तपाईं प्रशंसा गरेको रुचाउनु हुन्छ ? एकपलट आफैले आफैलाई विचार गरी हेर तपाईं प्रशंसा गराउन लायकको छ कि छैन ।
५४. जब तपाईं अझबाट निन्दित हुनुहोला, अरूको निन्दा गर्नुको सत्ता आफ्नो काम गर्नुहोस् । जब पिटन्छ अरूलाई पिटनुको सत्ता आफ्नो काम गर्नुहोस् । जब लात्ती खाइन्छ, अरूलाई लात मानुंको सत्ता आफ्नो काम गर्नुहोस् ।
५५. अलिकिति असफल भए पनि केही छैन । एक कदम पछि सानुं परे पनि केही छैन यदि तपाईं दुई कदम अघि सानुं हुन्छ भने एक कदम अगडि नै बढेको हुन्छ ।
५६. तपाईंले संसारलाई धेरै नै ऋण तिनुंछ, तरै पनि तपाईं आफ्नो ऋण तिर्नु हुन्न । तपाईंलाई त्यसैले लाज नभएको मानिस भनिन्छ ।
५७. तपाईंको अवस्था बदलेमा तपाईं खुशि हुनेछु भनी विचार नगर्नुहोस् । यदि तपाईं आफ्नो मन बदल्नु हुन्छ भने तपाईंको अवस्था पनि बदलेछ ।
५८. जब हामी भौतिक चाहनाहरूमा अड्छौं भने हामी पूर्ण सन्तुष्ट हुन सक्तैनो ।
५९. हामी अरूको भलाईमा पूरा विश्वास गर्न सक्ने होअँ ।
६०. कडा मेहनतले मात्र सधैं सुख पाउन सकिन्छ ।
६१. कहिले हिडनुपछं, कहिले ढीलो गर्नु पछं जान्ने निर्णय गर्नै नै जिउने कला हो ।
६२. जब हामी खुशि हुन्छौं र हाम्रो साथमा अरू कोही खुशि बाँडिलिने साथी छ भने हाम्रो खुशियाली कुनिने छ । र जब हामी दुःखमा हुन्छौं र हाम्रो साथमा दुःख बाँडिलिने अरू कोही छ भने हाम्रो दुःख घट्ने छ ।
६३. हाम्रो जीवन शीतको थोपा जस्तै छ जुन कुनै बेला अलिप्न सक्दछ । त्यस्तो छोटो अवधिको जीवन किन सबै महत्वपूर्ण ढंगले नविताउने ?
६४. अण्डरस्टाय्यन्डको शब्दानुवाद तल उभिनु हो । कुनै उद्देश्य बुझन त्यसको परिधिभित्र बस्नु (तल उभिनु) पछं र बुझनुपछं ।
६५. तपाईं आफ्नो आँखाहरू खोल्नुहोस् ताकि कुनै वस्तुहरूको वास्तविकता के रहेछ थाहापाउन सकियोस् अनि अरूको भनाई सुन आफूसँग झाँकोभन्दा राम्रो अरू केही छ कि ?
६६. हामीले जित्नु छ भने ठीकसँग जित्नुपछं । अरूमाथि विजय गर्दा अरूलाई अरू बढी उन्नति गर्ने प्रोत्साहन पाउँछ ।

आनन्दकुटी विद्यापीठ स्वस्थ

प्रतीक्षाको आँगनमा एक नयां जन्म — सानु घिमिरे

म जन्मनु भन्दा अगाडि नै

मेरी आमा

भन्ने गर्नु हुन्थ्यो रे

सांचो बोल

हिसा नगर

यो बुद्धको वचन हो

म जन्मे, हुक्के

आज पनि मेरी आमा

भन्ने गर्नु हुन्छ

सहू, धैर्य गर

सत्य र अहिसामा विश्वास राख

यो बुद्धको धर्म हो

म सोच्छु

त्यो अतीत र यो वर्तमानलाई

र मनमनै केलाउँछु

बुद्ध, सांच्चै तिम्रो त्यो त्याग र तपस्या

खेर गएन

कारण, प्रत्येक एशियाइको मुटुमा तिमी

सधैं सधैं

पूरातन तर नूतन बनी छाइरहनेछौ

यहाँका प्रत्येक नव शिशुको जन्ममा

तिमी एक नयां बुद्ध बनी

आइरहने छौ ।

(६ पेजको बाकी)

६७. जब कसीले हामीहरूको गल्तिहरू देखाइदिन्छ भने हामी आफैलाई बचाउन क्षमा माग्दौँ । तर हामी उप्रति कृतज्ञ हुनुपर्छ । यो बुझ्नु पर्दछ कि उसको दयालु हृदयपनले हामीमाथि केही आशा राखेको छ र हामीलाई अङ्ग पनि राख्नो बनाउन खोजिरहेको छ ।

६८. जसलाई चन्द्रमा कसरी चहकिलो हुन्छ; फूलहरू

कसरी फुल्छ, चराहरू कसरी गाउँछ र कोराहरू कसरी कराउँछ भन्ने ज्ञान हुँदैन तिनीहरूलाई यो संसार निःरस लाग्छ ।

६९. हिउँदको चिसोले बसन्त लाग्ने सचना दिन्छ । त्यसरी नै हाम्रो जीवनको तीतोपतको अनुभव, हाम्रो जीवनको बसन्त त्याउने पूर्वतत्त्व हो ।

(क्रमशः)

दोष

- भक्तराज शाक्य, थायमरु

चुन्द्र भगवानया उपदेशानुसार मैत्री भावना याइम्ह व्यक्ति थम्ह थःतनीं मैत्री याथ्माः। थथे धया विज्याःगु हे थम्ह थःत मैत्री याय अःपुगु जुयाःखः। थम्ह थःत यानागु मैत्री याकनं पूण जू। थःत थम्ह मैत्री याइम्ह व्यक्ति निरोगी ज्वीमा, सुखी ज्वीमा धकाः धयां मगाः। थःके दुगु दोषयात लिकया छवयगु हे धात्येंगु मैत्री ज्वी। लोकय मनूतयगु स्वभाव हे थःगु दोष मध्वनेगु व करपिनिगु दोष खना च्वनिगु खः। फलानाम्हसिनं थुजःगु खराबगु ज्यायात खराबगु खौ ल्हात धकाः करपिनिगु दोष जक धया च्वनी। थथे हाला च्वनिम्ह मनू थःथम्ह हे थम्ह धयाच्वनागु दोषं पूर्णम्ह ज्वीका च्वम्ह जुया च्वनी। थःके न छुं दोष दुला धकाः भचा हे विचार याना स्वैमखु। करपिनिगु दोष याउँक खंका काई। थःगु दोष खंके थाकु। करपिनिगु दोष क्यनीम्ह मनुखं करपिसं छुं छगु बांमलाःगु ज्यायात वा धाल धाःसा उप्पो यानाः क्यनाबी। करपिनिगु दोष क्यनिम्हसिनं थःगु दोष त्वपुया तई। गथे कि व्याधां थःगु शरीर पक्षीतयसं मखंकेत स्याडला हलं त्वपुया च्वनी। अथे हे धकाः भगवान बुद्धं देशना याना विज्याःगु खः। थथे धाइगु संसारिक मनूतयगु स्वभाव खः। उकि बुद्धि-मानपिसं थथे स्यंकेगु वा खराबगु इच्छा माली मखु। सुं गुम्हसियागु दोष खंसां वयात गन खन अन हे धया निन्दा

उपहास याइमखु। करपिनिगु दोष दुगु जूसां वयात प्रेम-पूर्वक धय बी। सुना करपिनिगु दोष खंका: निन्दा वा प्रचार याना बीगु रूपं धाल धा:सा वं थःगु जीवनय याना च्वंगु छगु दोष धा:सां ज्यू। करपिनिगु दोषजक स्वैम्हसिके काम आशा व क्लेश बढ्य जुया वै। क्लेश मदयकाः अरहत् ज्वीम्हनं थुजःगु दोष मदयका छर्वै। उकि न्हुबलेसनं करपिनिगु मंभिगु जक स्वयाः मंभिगु मती तयाः करपिनिगु दोष मालीम्ह मनूयात मार्गफल प्राप्त याना कायगु तापाना वनी। वं निर्वाण लाना कथ्य फैमखु। उकि हे संसारय जन्म जूर्पति दुःखसिया च्वने मालीगु खः। सुयागुं दोष खंसां मैत्री चित्तं धया बीगु छगु पुण्य कायं खः। करपिनिगु दोष क्यना बीगु स्वयाः थःके दुगु दोष माला स्वयगु हे श्रेष्ठ ज्वी। थःगु दोष माला स्व धकाः भगवान् बुद्धं उपदेश याना विज्याःगु मध्ये थव उपदेश उत्तमगु खः। थःत थम्ह मैत्री यायगु हे थःके छुं दोष दुला धका स्वयगु खः। दोष रहितर्पि संसारय सुं मदु। निर्हन्हि क्लेश बढ्य याना च्वर्नागु काय, वाक्, चित्त थव स्वगु कोके दैच्वगु दु। उकि यीसं करपिनिगु दोष मालेगु स्वयाः थःत थम्ह मैत्री यानाः थःके च्वंगु दोष मदयका छवेगु हे धात्येंगु मैत्री जूवनी।

श्रद्धा व पूजा

श्रद्धा जक दया प्रज्ञा मदुसा व अन्धभक्ति जूवनी। प्रज्ञा जक दया श्रद्धा मदुसा व ज्याय लगे मजूगु ज्ञां जूवनी। गुबले प्रज्ञां श्रद्धायात लैं क्यनी, व प्रज्ञाया लैंपुई श्रद्धा वनी, अबले हे धात्यै बौद्धधर्मयात थवीका काःगु ज्वी।

सन्नूत्यक्षु जीवन सुखमय व आनन्दमय यायत् धन-
सम्पत्ति जक दयां मगः नापनापं त्याग चेतना नं माः । थों
पारिवारिक जीवनय्, समाजय् व विश्वय् अशान्ति व कलह
जुयाच्चवंगु हे त्यागचित्त मदयाः खः । सुयातं छुं चोज बीगु
दानयें सीमितगु वस्तु मखु त्याग धैंगु । थःगु वस्तु बी
धैंगु त्याग चेतना दुम्हस्यां हे जक दान बी । जाकि छम्हू
दान वियाः लिपाया जन्मय यकव सुख सीगु आशा व लोभ
यात धाःसा बैत त्यागी धाइमखु, न धात्येया धर्मतिमा हे
जवी । सृयातं दान बी धुंकाः अजःम्हसित सिर्ति जक विया
धकाः नुगः मर्छिकल धाःसा व नं त्यागी पह मखु व दान
नं भि ज्वीमखु । धर्म नं मखु ।

त्यागया अर्थं विशाल व व्यापक जू । दान बीगु थें
सीमित मज् । दान बीगु धैंगु पिनें खने दुगु वस्तु मेपिन्त
बीगु खः । त्याग धैंगु मनय च्चंच्चनीगु याउँसे च्चंगु
आध्यात्मिक शक्ति व गुण खः । धनया व मन्या मू दैगु
मसला हे त्यागभावना खः अले तरकारी चियें रस दैगु वस्तु
खः । तर मात्रा पायच्छि ज्वीमाः । चि धैंगु अपो जुल
कि मसाइगु वस्तु खः । अथे हे त्याग नं खः ।

इव क्षीगु मन चक्कना च्चनीगु, लोभ मदैगु, ईर्ष्या
मदैगु गुण धर्मत त्याग चेतनाया चि खः । मेकथं धायमाल
धाःसा सन्तोषी व सहयोगी ज्वीगु नं त्याग हे खः ।

नुगः कथ कुंम्ह व्यक्तियात त्यागया खैं यैमखु । त्यागया
अर्थ खः तोतेगु वा सुयातं बीगु । अले त्याग शब्दं गुबले
'दान' शब्दति र्घंसा गुबले गनं असमानताया रूप कायफु ।
तर दानया महत्व दैगु त्याग भावना दुसा जक खः । सप्त
सत्पुरुष धन अनुसार त्याग नं छगु प्रकारया आध्यात्मिक

धन खः । त्यागी चित्त दुम्ह व्यक्तियात धनिम्ह
व्यक्तिया रूपय् बुद्धधर्मं मान्यता विया तःगु दु चाहे
व आर्थिक रूपं दरिद्र छाय् मज्वीमा । आध्यात्मिक रूपं
व धनि हे धकाः धाइ । (तर थोंया बौद्धसमाजं अथे धकाः
ज्वीका काःगु खने मदु ।) त्यागीम्ह मन्या मन न्ह्याबले
प्रसन्न हे ज्वी । उकि वैगु ख्वाः गुबले छवुई मखु ।
अले वैगु जीवन न्ह्याबले स्वर्गीय ज्वी धैंगु बौद्ध
धारणा खः । थुगु जीवनय् सुख व आनन्द मदयकं मन
शुद्ध मज्वीक सीधुंकाः जीवन सुधरय् ज्वी धैंगु खैं
बौद्ध विचारयात मत्वः ।

त्याग व दान आपालं खैं समानता दयाः नं शब्दार्थय्
भिन्नता दु । साधारणकथं स्वयबलय् त्याग तोतेगु अर्थय्
व दान बीगु अर्थय् प्रयोग जुया च्चंगु खने दु । दान व
त्याग प्रसंग व व्यवहार अनुसार गन समानता दःसा
गन आपालं फरक खने दु ।

सारा क्षेत्रय् त्यागया महत्व दु । तरकारी मसला थें
त्याग भावना दुथाय् जीवन रस दयाः न्ह्याइपुसे च्चनी ।
अले अनोथागु आध्यात्मिक सुख अनुभव ज्वी ।

गथेकि छुं पलखया लागी अस्थायी रूपं दाजुं थः
किजायात थःगु कोट फिनाः गनं वनेत अनुमति बीगुः,
वस्तु न्ये विया: ज्या चलय् यायगु आदि । साधारणतया
बी धुंकूगु दान लित मकायगु गथे कि रक्त दान व चन्दा
प्रदान । इव नं त्याग हे खः ।

उदारतापूर्वकं अर्थंया सहयोगकथ यायफुगु वर्गिक-
रूपं जुल धासाः हे तिनि त्यागया क्लोलय् दुश्याइ । दान नं
(ल्यं दश पेजय्)

उन्नतिया लुखा

- रमिता धाख्वा

जीवन उन्नति यानाः थःगु परिवार सुखपुर्वकं हना च्वने दयमा धैगु सकसिगु इच्छा खः। उन्नति ज्वीगु भिगु मार्गं वंसा जक ज्वी। कुमार्गं बनां जीवन उज्ज्वलं ज्वी मखु। थोंया व्यक्तिवादी युग्य् सकसियां धन जक दुसा सुख दै धैगु विश्वासं गथे यानाः अप्पो धन दयके धकाः कुतः याना च्वनी। तर धन जक दयवं जीवन सुखमय ज्वीमखु धैगु खं थ्वीका कायमाला च्वंगु दु।

सु न बौद्धं धन कमाय् याय् माल धकाः मिध्या जीविका यानाः तष्णाया बसय् वनाः अपार धन मुंकल धाःसा थव धार्मिक कथं कमाय् याःगु धाइ मखु। छायधाःसा थथे कमाय् यानागुलि न्हावले नां बांलाना मच्वं। बदनाम ज्वीगु सम्भव दु। सम्यक कथं (उच्चित-कथं) जीविका यायमाः।

बौद्धनीति अनुसार सत्थवणिज्जा न शस्त्र अस्त्र व्यापार, मंसवणिज्जा न मांस व्यापार व मज्जवणिज्जा न मग्ज विकार ज्वींगु ऐलाः व्यापार याय् मज्यू।

आः धन धन जक दयां जीवन उन्नति ज्वी मखु।

धन नां भेगु न गुणधर्मं चूलाय् माः।

बुद्धं उन्नतिया लुखा खुपु दु धकाः आजा जुया बिज्याःगु दु।

आरोग्यमिच्छे परमं च लाभं सीलं च बुद्धानुमतं सुनं च धर्मानुवत्तीच अलीनता च अत्थसद्वारा पमुखा छले ते।

थन मुख्य उन्नतिया लुखाया रूप्य् गुणधर्मं खुगू थव गाथा (श्लोकं), धैचंगु दु।

- १) आरोग्य = लव्य् मदयका च्वनेगु।
- २) शील = सदाचार (कुवानि मदयका ल्लोगु)
- ३) ज्ञां दुपिनिगु भिगु अर्ति न्यनेगु।
- ४) बहुश्रुत ज्वीगु (विद्वान् ज्वीगु)
- ५) धर्मानुसार शाचारण यायगु।
- ६) अल्सो मज्जीगु।

स्वास्थ्य लाभं जातक अर्थकथा अनुसार आरोग्यमिच्छे परमं च लाभं = दकले न्हावां जीवन उन्नति

(नौ पेजया ल्यं)

ज्वी। उर्कि दान व त्यागया बारय् अलगयानाः क्यने न अपु मजू। थःके दुगु धन वा श्रमं अथवा मनं वियागु सहानुभूतियात यदि सयावन धाःसा दानया रूप्य् परिणाम याय् फु। मेकथं धायमाल धाःसा थुक्य न क्षीपि त्यागीपि धायके फु। कर्पिसं यागुः दान वा त्यागयात तुग. मस्यासे अनुमेदन याय् सःसा उकिया प्रतिफल थःम्हं यानागु दानति ग्यने फु। गरीबम्ह गुम्हस्यां चःति वयक् परिश्रम यानाः शुद्धमनं याःगु भतिचा जक त्याग जूसां न धनिम्ह

व्यक्तित लखंलख वां फुकाः याःगु त्याग स्वयानं अपो बुद्धधर्मं मान्यता वियातःगु दु। (तर थोंया बौद्ध समाजय् थथे मान्यता विया तःगु खने मदु। संपादक)

त्याग वा दान मव्युसे नयाच्वनित बासिगु नयाचंगु धकाः बौद्ध साहित्यय् धैतःगु साप हे बांलाःजू। दान व त्यागया फल अवश्य दु धैगु विश्वासं हे थुलि कवातुक धाय् फुगु खः।

याय् गु इच्छा याइमहस्या स्वास्थ्यलाभं याय् फय्केमा: ।
 आरोग्यया अर्थं खः शारीरिक व मानसिक नितां निरोग
 जीविका च्वनेगु । ल्वय् मदयका च्वनेगु दक्षिबे तःधंगु
 लाभ व सुखं खः । लखंलखं धनसम्पत्ति दुसां नं
 महं मफयका च्वने माल धाःसा वैगु जीवनयात धनं
 सुखं मढु । ल्वचं कयाच्वंगु जीवन नीरसं खः । थ्वं खं
 महसुखं मदयका च्वपिसं जकं श्वीका काय् फै । शरीर
 स्वच्छं जूसा ल्वचं मकःसा धनं सम्पत्ति सुखं पूर्वकं भोग
 याय दै । स्वास्थ्यं लाभं जूसा धनं ध्यानं नं लाभं याना
 काय् फै । थ्वं उन्नतिया न्हापांगु लुखा खः ।

श्वीलृ— उन्नतिया निगूगु लुखा सदाचारी जीवन
 खः । धनं कमाय् याय् धकाः करपिन्त दुःखं वियाः खुया
 कया, घूसं नयाः शोषणं यानाः जीवन हने मज्यू । सदाचारी
 जुयाः जीवन हने माः । गुमहसिगु जीवन इमान्दारी ज्वी,
 चाला बालाइ वैत सकसिनं ख्वालय् न्ह्याःने नं ल्यूने नं
 प्रशंसा याइ, सकस्यां यै । आर्थिक उन्नति व छ्याति
 प्राप्त यायत आचरणं बांलाःमहं ज्वीमाः । उक्ति मनूया
 मू हे शीलय् प्रतिस्थित जुया च्वंगु दु । शील स्वभाव
 बांलात धायव समाजय् सकसिनं विश्वासयाइ । थुगु लोकय
 नं सीधुंकाः नं प्रशंसा याके दै । न्हाथाय् वंसां छ्य
 धस्वाना च्वने दै । उन्नतिया निगूगु लुखा शीलं खः ।

कुद्धि कुपिन्निरु खँ न्यन्नेरु— ज्ञानं
 छिपय् जूपिनिगु भिगु अर्ति न्यनेगु नं उन्नतिया लुखा खः ।
 उन्नति ज्वीगु इच्छा याइपिसं थः स्वयाः थकालिपि अनुभवि
 व ज्ञां दुपिनिगु खँ न्यने माः । थ्वं उन्नतिया लागी मदयक
 मगाःगु गुणं खः । अनुशासनय् च्वनेगु हे थुकिया

मूलं अर्थं खः । मेखतं धाय् माल धाःसा ज्ञानं लाभया
 निर्ति विद्वान्वर्गंपाखे इलय्-ब्यलय् सलहा व्याका च्वनेगु
 नं उन्नतिया स्वंगूगु लुखा खः ।

बहुश्रुत्व- विद्वान् ज्वीगु उन्नतिया प्यंगूगु लुखा
 खः । उन्नति ज्वीगु इच्छा याइमहं व्यक्तियाके योग्यता नं
 दय्माः । अयोग्यमहसिया ल्हाःती च्वंगु धनसम्पत्ति पतन
 जुयाः गरीब ज्वीगुया छ्यू कारणं खः । थनं बहुश्रुतया
 अर्थं खः यक्व सय्के सीकेगु व न्यनेगु । मंगलसूत्रं अनुसार
 सुयागु जीवन उन्नति यायया लागी विद्वान् ज्वीगु नं मदयक
 मगाःगु योग्यता खः ।

धर्म अन्नुसार- आचरण— बुद्धधर्मं-
 कथं शरीरं, वचनं व मनं दुश्चरित्रया ज्या मयासे काय,
 वाक् व मनं स्वंगूदारं भिगु ज्या यानाः जीविका यायगुयात
 धर्मं अनुसार जीविका यायगु धाइ । व्यावहारिक ढंगं
 धायमाल धाःसा सुयाके त्यासा कया तंगु दःसा वैत
 याकनं पुला बी माः । याकनं पुले मफुसा नियमं अनुसार
 व्याज पुला बी माः । परिश्रम यानाः धार्मिककथं कमाय्
 यानागु धनया सदुपयोग याय् सय्के माः । कल्याणमित्रया
 संगत याय् माः ।

चित्त उद्धार ज्वीमाः— न्हागु ज्यायनं
 मनं प्रसन्नं ज्वीमाः । चित्त चक्कने माः । अत्सो व मन
 संकुचित ज्वी मज्यू । चित्त चिकिधं जुलकि ज्या स्यने
 यः । धैर्यं मदययः । उत्साह मन्तकि यानागु ज्या बिच्य
 हे दिना बी माली ।

थौया कुहाँ वना च्वंगु समाजयात थुपि उन्नतिया खुपु
 लुखा साप ज्याय् छ्यले दु ।

५

जि नं नुगः स्याना वल

— भिक्षु अश्वघोष

निर्दद्वयः न्हापातक ध्यबा खर्च याय् नुगः स्याःपि खनाः
जि आश्रयं चाः । गथे जुयाः नुगः स्याइगु धैगु खें सीकेगु
माप इच्छा खः । दक्षिके आश्रयं चाइगु ला छेँ-बुँ त्याग
यानावःपि भिक्षुपि वा साधु महात्मात नुगः स्याइगु
खनाः का ।

बुद्धधर्मकथं मा:थाय् मा:कथं खर्च मयासे मुंका जक
तैतल धाय् ब उकियात तृष्णा धाइ । अले अथे स्वथना जक
तैतःभृहसित मच्छरिय अर्थात् कजूस धाइ । नुगः स्याइगु
नं । छगु वलेश खः ।

नुगः स्याइगु धैगु निथी दुः— छथी मा:थाय्
ध्यबा खर्च मयासे ध्यबा व खाद्यपदार्थ मुंका जक तयाः
धविगिका छवेगु । ज्याय् खयले मदुगु ध्यबा स्वंगु व धवगीगु
बराबर खः । थुगुपती नुगः स्याइगु न थःत फाइदा, न
करपिन्त । थुकथं नुगः स्याइगु चाला बांमलाःगु जक मखु
निन्दनीय खः । थुगुपती नुगः स्याइगु खें थ्वीका बीत
बुद्धकालीन घटना निगु न्ह्यथनेगु अप्वः खें ज्वीमखु ताया ।

शाकर्यसिह बुद्ध श्रावस्ती बिज्याना च्वन । अन गुबलें
सुयातं हाम्बः द्यगः हे बी मनंम्ह नुगः स्याःम्ह महाजन
छम्ह दुगु जुया च्वन । व गजःम्ह कपटि धाःसा ध्यबा
यवव दुसां नं न थः बांलाक नै, ने पुनी । थः जहान
परिवारयात नं नकी मखु पुंकी नं मखु ।

वया याकः काय् छम्ह दु । व त्याय्म्ह जूबलय्
एकमलपित्तथा ल्वय् जुल । मां धैम्हसिया माया वनीगु
स्वभाव हे जुल । बैद्य क्यनेमाल धकाः बौम्हसित धाल ।

ध्व खें न्यनाः नुगः स्याःम्ह साहुया कपाः स्यात ।
ध्यबा अप्वः खर्च ज्वी धकाः बैद्ययाथाय् वनाः कमलपित्त

ल्वय् जूम्हसित छु वासः नकेगु ज्यूथे धकाः न्यं वन । व
साहु मुस्या छगलय् गुताः वांन्याइम्ह कंजूस धकाः सकस्या
स्यू । बैद्यं मती तल— छेँय् जितः सःतल कि ध्यबा फवी,
उक्ति छु वासः नके माली धकाः न्यंवल । थ्वैत न्ह्यागुसां
छगु वासः धैछवेमाल धकाः फलानांगु सिमा हः दाय् का:
त्वंकि धैछवत ।

नुगः स्याःम्ह साहुं बैद्यं धाःथे यात । वासः
मखुगु जुयाः ल्वय् चकों जुल । याकनं सिना वन । लिपा
नुगः मर्द्धिका: काय् लुमंका: खवया च्वन ।

राजगृहय् मेम्ह नं नुगः स्याःम्ह साहु छम्ह दु । व
साहुनं ध्यः गावक तयाः गुबलें नं मरि छुना मनः नि ।
माल्पा तक हे मनःनिम्ह जुया च्वन । छन्हु छथाय् ज्याय्
वनाः लिहाँ वःबलय् लेय् त्याय्म्हर्पि भाजूपि सुसुप्ता
न्याय् का: ध्यः गावक तयाः माल्पा छुना च्वंगु खन ।
साहुया महृत्वी जायक ई बुया वल । वं मती तल, जि
नं छकः अथे माल्पा छुना नय् दुसा ज्यू । तर कलाः दु,
मचाखाचा तःम्हम्हिं दु । यवव छुचुँ व ध्यः माली ।
अले ध्यबा फवी । मय् ल नय् मखुत । तर तृष्णां सतय्
याय् धुँकल । न्ह्यः मवल । नय् नं मय् ल । चान्हय्
कलाःम्हस्यां न्यन :—

‘छितः छु जुल ?’

‘छुं नं मजू जितः’ साहुं धाल ।

कलाःम्हसितं कुत्तकुलाः न्यंबलय् खें प्वकल । खें
न्यने धुनेवं ‘अय्सा जि माल्पा थर्थे छुना बी क्षीसकस्यां
नय् का मजूला ?’ साहुनीनं धाल ।

नुगःस्याःम्ह साहुं धाल ‘आमथे धाइ धकाः हे

मधासे च्वंच्वनागु । मिमात्य कमाय यायम्बाः, खचं
याय जक सः । म्बाल माल्पा छवी ।'

कल्जाःम्हस्यां धाल 'अद्सा छितः जक छुना बी
मज्यूला ?'

जि याकःचित जूसा ज्यु धकाः लिसः विसेलि मचात
फुकव पितिनाः वैगलय वनाः माल्पा छुना नयत ठिक जुल ।

थगु प्रकारयागु नुगः स्याइगु तस्सकं हिसि मटु,
शोभित मजू ।

आः जि नं नुगः स्याना वल धैमु च्वय च्वंम्ह
साहृयागु तालं मखु । मेगुपत्ती नुगः स्याइगु आमदानि
अनुसारं खचं यायगु अथवा मितव्ययिता ज्वीगु । जि न्हापा
गुलि आमदानि दत उलितुं खचं यायगु बानि । नुगः
स्यायगु बानि जिके मटु । बुद्धं नं अनाथपिण्डकयात
उपदेश याना बिज्यागु खः । आमदानि अनुसारं खचं याय
माः । खचं गुलि जुल उगु अनुसारं परिष्मय यानाः कमाय
यायमाः । कमाय यानागु फुकं खचं याय मज्यू । कमाय
यानागु ष्वभाग थलेमाः ।

एकेन भोगे भुञ्जेय्य द्विही कम्मं पयोजये
चतुर्थं च निधापेय्य आपदासु भविस्सर्ति ॥
अथति, कमाय यानागु छगू भाग नयत, निगु भाग यःगु
इलमय लगय यायगु व बाकिगु छगू भाग लिपा आपत
विपत परय ज्वीबलेसित ल्यंका तयगु । आः जि नुगः
स्यागु गथे धैगु खं न्हायने ।

२०३५ सालय छुं दिनया लागी क्लिप्पम्ह भौतया
ध्यानकुटी प्रव्रजित जुल । उकीमध्ये प्यम्ह म्हासु वसः
मत्वतुसे श्रामणेर (भिक्षु) हे जुयाच्वन । जिगु जिम्माय
लात ।

बुद्धया पालय भिक्षुपितिगु जीवन सामूहिककर्य

निर्वाह जुया च्वंगु जुयाः थौकन्हय नं अथे छकः यायगु जिगु
इच्छा खः । अथे धैगु सकसिगु आमदानि जूगु फुकं
छथाय तयगु । अले फुकसितं माःगु प्रवन्ध मिलय यायगु ।
नयगु पुनेगु जक मखु, बिरामि ज्वीबलय वासः, गन वने
माल धाःसा ल खचं कापि कलम, सफू न्याय माल धाःसा
यूपि नं पुरे याना बीमाः । जिपि जाथ्वीम्ह नापं
खुम्ह दु । खचं अप्वः माला वल । गुवलें अथे थः
हामा जुयाः ज्या याय मनंनि । ध्यबाया हिसाब खचं मिलय
यायमाः बलय भति भति नुगः स्याना वल । खचं म्हंचायकेगु
मती वल । अथे धकाः नयगु तिसीगु मखु । भ्वासि पहः
जक मज्यू अथवा अप्वः ता तरकारि मदयकेगु जुल ।
प्यम्हसितं जवःलाक लाकां, स्वीटर आदि न्याय माल ।
श्रामणेरपि प्यम्हसितं बौद्धतीर्थ चाहीके यंकाबलय ला
रन नुगः स्याना वल । छायधाःसा न्याम्हसित खचं यकव
जुल ।

आः श्रामणेरपि प्यम्हं श्रीलंकाय आखः ब्वनेत
छवया बिया । थगु अवस्थाय ध्यानकुटी विहारय कपिं
यकारत (जा ध्वीपि व विचाः याइपि) उपासकत निम्ह
जिनाप स्वम्ह दु । ध्यानकुटीया उपासक उपासिकापिसं
लच्छया लागी सलाक भोजन पाः कयाः कचिगु खाद्य
पदार्थ व यथा श्रद्धा ध्यबां सहायता बिया च्वंगु दु । अयसां
सिँ, मतचिक, नयगु चिकं, ध्यः, चिनि आदि न्याना
च्वनेमाः बलय यकव खचं जूगु खने दत ।

लच्छया सिँ व मतचिकं ९०/- माः ।

लः, बिजुलि व चीम खचं ४५/-

ये वनेत बस खचं १००/-

तरकारि व ध्यः अन्दाजि १००/-

चिनि, दुरु ७०/-

कपिंयकारतयत वसः व मेमेगु खचं अलग हे तिनि ।

आः नुगः स्याःगु छुकी ले ? चीम १०० वाटगु थासय् ६० वाटगु । गनं १५ वाटगु व गनं ५ वाटगु चीम तय् धुन !

●थौकःह्य छन्हु अतः बहनी बिजुलि मव । भगवान् बुद्धयाथाय् छन्हु स्वपु मैनबत्ति च्याका तःगु खना: छपु जक च्याकूसा गा: धया । लिपा थःत थम्हं गथे नुगः स्याना वःगु धकाः मनं मनं धेच्वना । चाःसों मज्यु ।

साप्ताहिक अखवारया लागी लच्छिया न्येतका (५०/-) ति माः । आः अखवार मिया तःथाय् स्वःवनेगु मन्यासे सुंक लिहाँ वय्गु । अखवार स्वयगु सक्सक् लगय् जू । तर आः बानि तना वन ।

मेगु खर्च याय् नुगः स्याइगु टचाक्षिस गयगुली खः । न्हापा १५/- दान वःसा गुबले फुक, गुबले १०/- टचाक्षसी फू । आः सिहदरवार वने माःगु ज्या दैबलय् नं ११ नंबरया मोटरं । आनन्दकुटी वनेबलय् न टेम्पु वा न्यासि वनेगु । तर न्यासि वनेबलय् त्यानुसे च्वनीगु । धौछि द्यनेमाः । आखः च्वय् मफु । ज्या पाः । आनन्द भूमियात मसला च्वय्गु हथाय् जुया च्वनी । आनन्दकुटी विहारय् व्वाय् वने मालीगु आनन्द भूमिया ज्याख्यं खः । भैंतिनिसे व्वाय् वय्मालीगु नं आनन्द भूमि यानाः खः । श्रीघलय् च्वनाः प्रूफ स्वय्गु छुं खँ मिले मजूसा रुजु याय् गु सामानत आनन्दकुटीसं लाना च्वनी । अले नुगः स्यानां छुयाय् । टचाक्षिसया शरण वनेमाः । व आनन्द भूमि गंसि ज्वी धकाः ग्यनाः थःगु म्हिचां खर्च याय्गु । पत्रिकाः पिहाँ वैबलय् प्रेसं आनन्दकुटी तक यंकेया जक टचाक्षिस भाडा काय् गु । व नं न्हाबले मखु । थःके म्हिचा फुसुलु ज्वीबलय् जक खः ।

आः ला गुहालि बीर्पि न्हूपि सम्पादकत दुगुलि अःपुल ।

व्यवस्थापकया अफिसय नं गुहालि बीर्पि निम्ह श्वम्ह दत । अय् सां नेपालय् सिंति लाःपि सम्पादकत दुसा जक पत्रिका चलय् ज्वी ।

अँ ! खँ नुगः स्याःगु मजूसे नुगः कय् कुंगु खँ पिहाँ वल । अथे होश छखे लाः वनीगु जुयाच्वन ।

आः थूल थें चनं मनूतय् छाय् नुगः स्याइगु धैगु । तर मा:थाय् खर्च मयाय् गु हिसि मदु । मत्तिकुरा: ज्वीगु बांलाःगु खँ मखु । जि स्यूर्थे छेँय् छेँय् नय् गुली नुगः स्याःगुलि त्याय् श्वपि काय् पि होटलय् वना: नयाः धयबा यक्व फुका च्वन । इमिसं धाइ जिमि वा: नुगः स्याः उक्कि होटलय् नय माःगु ।

गुलिस्यां भिक्षुपिन्त भोजन दान याय् मास्ति वः । भोजन छकः याके धकाः मती तया च्वनां तरकारि न यिक्य जुया वल । चिकं न यिक्य जुल । फुक यिक्य जुया वल । थव न्हाय् पनं हे तायागु खँ खः ।

गनं गनं च्याम्ह छिम्ह मुनाः भोजन दान बीगु वा मेमेगु धमंकर्म याइ । उकी छम्ह निम्ह नुगः स्याःपि त्वाकज्याना च्वनो । खर्च याय् त व नकेत तिसिया च्वनी । न्यागः धयबा हे ल्या: स्वया च्वनी । अले पासार्पिनि म्हाइपुसे च्वंकाः धाइ लिपा लिपा थथे याय् मखु बरु याकःचां हे याय् गु । थव फुक नुगः स्याःपि दुगुलि जूगु खः ।

त्यागीपि भिक्षुपि नं छम्ह निम्ह नुगः स्याःपि दु । दान वःगु बिस्कुट, हलिक्स थम्हं नं नैमखु मेमेपिन्त वं बव्यूसे धविगकाः वांछर्वेपि दु । दानय् प्राप्त जूगु रूमाल आदि किलं नका तै । कापः लाकां पवसा ह्वयकाः वांछर्वै । थव नं नुगः स्याःगु मखा धाय् ।

आनन्दकुटी विहार गुठीया नं नुगः स्याना वल । उक्कि

धार्मिक मनू सु खः ?

-के. श्री धर्मानन्द

धार्मिक मनूयात धेगु व्यवहार है महसीके फु वेगु विचारं त्ववाइगुलि व ज्यां हे क्यनी। बुद्ध-धर्मकथं गुम्हस्यां थःत भिगु विचारं भिगु खँल्ला बह्ला व भिगु ज्यां शुद्धयाय् धुकल, व हे धात्थेम्ह धार्मिक मनू खः। सुं नं मनू थेके वनेवं वा कत-पित वास्ता मयासे थः व थः जहानयात भिकेगु जक प्रार्थना याय् वैत धार्मिक मनू धाय् थाकु। व खालि कटूर व कतिलार्सि पहलं जक ज्या याइ।

मेपाखे स्वःसा थुजोपि मनूत नं दय्फु गुम्हस्यां कि न छुं धर्मया ज्याय् भाग हे का:, न पुजा याय्थाय् छुं पवं हे वं; तर अय्सां शान्ति पूर्वक म्वानाः, थःगु कमजोरियात त्याकेत स्वयाः व कतपिनिपाखे करुणा, थमा व समझदारि दय्का: छुं धार्मिक सिद्धान्तया ल्यू ल्यू वना च्वगु ज्वी फु। अजःपि मनूतयूत मेमेपि सिकं अप्पो धार्मिक धकाः विचाः याय् छि

धर्म प्रचार गथे याय्गु ?

जवाहर लाल नेहरू

सुनानं छुं धर्म प्रचारयबलय् स्वंगु खँत दुम-थ्याकुसे याय्माः। अपि खः— पवित्र ग्रन्थ, ईश्वर-यात विश्वास व मेगु संसारया कल्पना (गथेकि-स्वर्ग)। यदि मुनानं धर्म प्रचार याय्बलय् थुपि स्वं गृ मध्ये छगूया भर कयाः यात धा:सा मनूतसे थ्व खँ पत्त्याः याय्त स्वै-यःगु हे बुद्ध ज्यू मज्यू छुतय् मयासे व धर्मयात ग्रहण याइ। मनूतयूत स्वतन्त्र चिन्तन याके बियाः अभिगु हे ज्ञान व अनुभवं सत्ययात सीके बीगु बाँलाः ज्वी। धर्म प्रचार याय्गुया ध्व आदर्शमयी तरिका खः छाय् धा:सा थुकि यक्कों किसिमया धार्मिक अन्धभक्ति, अन्धविश्वास व मिथ्या दृष्टि हतय् याइ।

अ

(१४ पेजया ल्य)

आनन्द भूमि पत्रिकाया खोल सालुसे च्वना वःगु। थौं-कन्हय् पाउरोटि चिगो जुल। च्या पसलय् ग्लास चिगो जुल। पसलय् मीगु धः चिगो जुल।

बुद्धया उपदेश अनुसारं ध्यवा मुंके त मा: खचं न याय् सथ केमाः। खचं मयासे मुंका तल धाय् व तृष्णाय्

लाइ।

खजा ध्यवा मदय्कं मज्यू। जिके ध्यवा मदैवलय् फुर्ति हे पिहां मवः। उत्साह नं मदु। उर्कि न नुगः स्याना वल।

६७

अनित्य थव जगतय् त्रिरत्नयात् लुमंके

—पुण्य शाक्य “मर्छि”, यल

थौं बुया: कन्हय् सीरि छी खः अनत्यिगु थव जगतय्
 मेगु छु दु सिवाय् छीसं त्रिरत्नयात् लुमंके ॥धु॥
 जितः जिगु धकाः वाजि याःसां
 शरीर हे छन्हु त्वःता वनी
 तःमि वा चीमि न्हाम्ह हे जूसां
 इर्पि न छन्हु सिना वनी
 थःगु धाय् गु पुण्य जक हे पासा घौछियागु थवजगतय्

मेगु छु दु सिवाय् छीसं त्रिरत्नयात् लुमंके ॥
 पुण्य व पाप न्हयागु हे याःसां
 सी धुकाः न ल्यना च्वनी
 त्रिरत्न लुमंकाः पूजा याःसा
 भिगु संस्कार च्वना च्वनो
 थम्हं याय् गु पुण्य जक हे पासा पलब यागु थव जगतय्
 मेगु छु दु सिवाय् छीसं त्रिरत्नयात् लुमंके ॥

᳚

संघ स्नेह

वेखवर न्ह्यलय्
 मस्त खनाः
 काय् प्रति
 तुगः खुल्ल
 मिम्ह वौ थे
 सब्बू चाय
 सपनाया बिचय्
 जुल संकेत
 याय् गु सेवा
 संघ नायः
 ज्यायः महास्थविरया ॥
 श्रद्धा पोः
 जुयावंगु
 छम्ह श्रमणप्रति
 जिगु
 तिक मिन खनी
 प्रभुयात् अहो !

— मंगलमान शाक्य

वसपोलनाप
 च्वना च्वना
 छकः विहारय्
 मुसुक न्हिलाः
 तोपुया बिल
 किपाः छपाः
 वसपोलं जितः ।
 न्ह्यलं चाल,
 मिखा जुत
 भगवान् या किपाय् ।
 न्हिला ब्यन मुसुहुँ ।
 चरण कमलय्
 पिताजीया
 नतमस्तक जि ।
 हृदय वीणाय्
 राग शोकया
 थवया च्वन गम्भीर ।

९६ ऐयूला थे

१ ईस्वी संवत् १३५६ पाखे दिल्ली (भारत)या
सुल्तान फीरोज शाह तुगलक अम्बाला धैगु गांया
लिक्कसं च्वंगु तोप्रा धैगु थासय् स्वना तःगु छगः
थां (स्तम्भ) ल्यहे थनायंकाः फीरोजावादय्
(दिल्ली) स्वने यंकल गुगुथाय् आःया फीरोजशाह
कोतला खः। उगु थां (स्तम्भ) ४२ फोट ७ इंच
ताहाकः। गथे यानाः उगु थां फीरोजावादतक
ल्हया यंकाः स्वन धैगु खँ वने बलय् साप न्हाइपु।
धापू दु उगु थां ल्हचयत् पीनिचाः (४२) घचाः
दुगु विशेष रथ दय्काः घःचाया म्बः पतिकं क्वात्तुक
खिपः चिनाः निसःम्ह (२००) मनुख साले द्विक
तयाः थां थमस्यन्नेमा धकाः रथय् द्यःने नं धाय्म्बः
आदि नाइक तयाः उकी द्यःने थां दिकाः सुरक्षित
यानाः ल्हचःगु खः।

उगु थां सच्छिव नीगू (१२०) माइल तापाकं
निसें हयाः स्वनेत चय्प्यसःम्ह (८००) मनूत
लगय् जुल। थुगु थां अशोक स्तम्भ हे खः धकाः ईस्वी
संवत् १७८५ पाखे वेयाटेन पोलीयरजुं प्रमाणित
याना दिल। उगु थासय् ईपू २४३ पाखे जुजु
अशोकं बौद्धधर्मं सबन्धी न्हय्गू सर्गं तयाः शिलालेख
च्वकाः स्वना तःगु जुया च्वन। थुकियात दिल्ली-
तोप्रा स्तम्भं नं धाः।

२ बर्मिया स्वेदगों चैयया गजुली पगरीयें छगः म्बः
दु। उगु म्बःलुँ सिया लुँयागु हे त्वन्नासिं (stand)
स्वंगलय् फय्काः प्यदोलं मदाक हिरा व मेमेगु
रत्नादि पत्थर थुनाः दय्का तःगु खः। उकी द्यःने टी
थि धैगु न्हयतं कुसा दु। उगु कुसानिसे कयाः
गजू छगलय् हे करीव छिन्यासःगःति लुँ व वहया
फय्गंचा धाना तःगु दु।

-सिद्धिरत्न शाक्य 'काजी'

३. अंगुत्तर निकायथा छगु प्रसिद्ध सूची अनुसार
उगु इलय् छिखुगु 'महाजनपद' दु नां थुकथं
खः-

कासि, कोशल, अंग, मगध, वज्जि, मल्ल,
चेतिय, वंस, कुरु, पञ्चाल, मच्छं, सूरसेन,
अस्सक, अवन्ति, गन्धार व कम्बोज।

२ कपिलवस्त्वी शाक्यगणया संस्थागार दु। उगु
संस्थागारय् ज्याथःपि व ल्याय्महर्पि छयाय्
मुनाः सहलहयानाः गणया शासनया ज्याख्यं
चलय् याइ।

संपादकयात् पौ

सम्पादक जु,

वंगु आषाढ पुन्हीया आनन्द भूमि
वर्ष ८, अक्ट ४ पेज २५३ चतुर्महाराजपिनिगु
परिचय न्हथना तःगुली दिशा हिलाबुला जुल।
मैत्री भावनाय चवंगु सूत्रकथं धृतराष्ट्रया दिशा पूर्व
व विरुद्धकया दिशा दक्षिण उवीमाः। सूत्र थुकथं
खः—

पुरत्थिमेन धरतटो दक्खिणेन विरुद्धको।

पच्छिमेन विरुद्धको कुवेरो उत्तरं दिसं।

ते पि सब्बे अनुरक्षन्तु आरोग्येन सुखेन च।

— चक्रमान शाक्य, त्रिशूली

(शाक्यजु, आनन्द भूमि कवथीक व्वनाः द्वंगु समेत
क्यना व्युगुली धन्यवादया नापं कृतज्ञ जुया। मेपि
पाठकपित नं सचय् यानाः व्वनेगु औसर दत उक्ति
धृतराष्ट्रया दिशा पूर्व व विरुद्धकया दिशा दक्षिण
हे खः धकाः समर्थन याना। संपादक)

५

“आफ्नो मनलाई आफैतिर फर्काउ र आफै भित्र आनन्द खोज्ने कोशिश गर तब तिमीले त्यहाँ
तिम्रो उपभोगको लागि आनन्दको अगाढ मूल भेटाउनेछौ ।”

— भिक्षु धम्मानन्द

भित्तुना

कःगु बुद्धिया उपलक्ष्य ‘आनन्द भूमि, यात छ्वःनुग लं १२।- तका दां हापं बिद्या दीगुली भाजु तेज नारायण साय्यमिथात
सुस्वास्थ्यया लागि ‘आनन्द भूमि’ परिवारयापाखें भित्तुना !

ने. सं. ११०१ न्हदेँया लसताय् सकल नेपाःमिर्पित भित्तुना

— आनन्द भूमि परिवार

Role of Religion in Promoting World Peace

— Ven. Dr. K. Sri Dhammananda, Malaysia

Religion has a definite role to play in man's search for world peace. The moral principles and values contained in the teachings of great religious teachers are essential factors for the reduction and ultimate eradication of greed, hatred and delusion — which form the root causes of various conflicts and wars, both within and without. Within oneself, these three evils or unwholesome roots bring about great unrest in the mind, resulting in physical outburst of violence culminating in global warfare.

The fact that war begins in the minds of men is well recognised by certain peace-loving people. The preamble to UNESCO's constitution says: "Since wars begin in the minds of men, it is in the minds of men that the defences of peace must be constructed". That is, if one wishes to have peace of mind, one must also construct defences of peace in one's own mind.

The world cannot have peace until nations and men begin to reduce their selfish desires for more and more material possessions, give up their racial arrogance and eliminate their madness for worldly power. Material

wealth alone cannot bring peace and happiness to the minds of men. The key to real and lasting peace lies in 'mental disarmament'— disarming the mind from all kinds of 'poisonous' defilements such as greed, hatred, jealousy, egotism etc.

Religion not only inspires and guides man but also provides them with the necessary tools to reduce greed with the practise of charity; to overcome hate and aversion with loving-kindness; and, to remove ignorance with the development of wisdom and insight in order to understand the true nature of things and 'see things as they really are'.

The negative aspects of religion lie in the madness of some so-called religionists who try to convert and win followers by hook or by crook, by not resorting to proper instruction and guidance. The purposeful misinterpretation of scriptural text for various ulterior motives have led to religious persecutions, inquisition and 'holy wars'. These terribly awful experiences have really marred the very name 'religion'.

In the context of today's spiritual

need, religionists should work together in earnestness and not in jealous competition with one another. They must work in harmony and co-operation in the true spirit of service — for the welfare and happiness of the many. It is only then that they can effectively influence the opinions of the masses and truly educate the people with some higher values of life which are very necessary for peaceful co-existence and integrated human development. Otherwise more and more people will continue to move further and further away from all forms of organised religious institutions. Once stripped off from its moral and ethical content, religion will only become a big force — with mere rites and rituals and other useless and meaningless practices.

Differences in religious beliefs and practices should not hinder the progress of various religionists working for a common cause, for world peace. If all religion teaches man to be good and proclaim the brotherhood of man, let religion teach man to be kind, to be tolerant and understanding. Let all religionists and other peace-loving people unite to abolish any stupid discriminating laws under which numerous racial and ethnic groups are denied even elementary justice and fundamental human rights.

Unity should be directed for the purpose of combating all forms of national chauvinism, for the purpose of checking the growth of militarism. We must unite for the elimination of poisonous war-mongering propaganda and to resolve that every nation, great or small, in any part of the world, shall have the right to choose freely its own way of life.

Today's mad armaments race must stop. Man should think of ways and means to help one another instead of slaughtering each other. Man should work for peace and harmony for all instead of war and destruction for all. Man should strive for the progress of mankind instead of driving mankind into oblivion.

In his book "Cries For Peace" (compiled by the Youth of Soka Gakkai Division, Japan), the author reflects on the bleak memories of the warring days: "When man wages war, each side of the conflict seeks to convince its supporters that any sacrifice is warranted. Killing, burning, pillaging — all acts condemned to humanity under circumstances of peace — become acceptable in the name of the cause of the moment, whatever it might be. Blindly accepting what their leaders say as true, large groups have committed mass suicide, mothers have aban-

done their screaming infants. soldiers have turned weapons on their comrades. The cost for both winner and loser in spilled blood, broken bodies, destroyed property, and madness is so high that the sane man can only stand in amazement and ask himself, "What good does this do?"

For the cause of humanity and for

"As I am so are the others, as others are so I am" -Buddha

ने. सं. ११०१ न्हूदँया लसताय्

शाक्य प्रेस परिवारपाखें

सकल नेपाःमिपित दुनुगलंनिसें

भिन्तुना

शाक्य प्रेस
ॐ बहाः, येै।

फोन : १३६०४

the cause of peace, let us hope that all our religious leaders stretch out their hands in friendship to one another and to all people irrespective of race or creed — with genuine feelings of love and brotherhood — to work for a peaceful world and to work for humanity.

श्री लौट्टा गतिविधि

काठमाडौं —

मानिसको रत्न प्रज्ञा हो

२०३७ आश्विन ७ गते यन्याः पुन्ही (आश्विन पूर्णिमा) को दिन आनन्दकुटीमा विहानैश्चित् स्वयम्भू ज्ञानमाला भजन र विरत्नगुण स्मरण गरी पुण्य सच्चय गर्ने कार्य सम्पन्न भयो ।

उक्त अवसरमा धर्म उपदेश गर्नुहुँदै भिक्षु प्रज्ञारथम महास्थविरले मनुष्यको वृद्धावस्थासम्म कल्याण हुने वस्तु शील हो अर्थात् सदाचारी हुनु हो । मनुष्यको हृदयमा सधै प्रतिस्थित गर्नुपर्ने श्रद्धा हो अर्थात् शुद्ध विश्वास हुनु हो । मानिसको शोभा र रत्न 'प्रज्ञा' हो । 'प्रज्ञा' भएको खण्डमा समय र अवस्थालाई उचित हुने गरी काम गर्न सक्षम हुन्छ । र, चोरले चोरी गर्न नसक्ने वस्तु पुण्य हो भनी व्याख्या गर्नु भयो ।

भोजनोपरान्त परिव्राणपाठ सम्पन्न भयो । अन्तमा भिक्षु सुशोभनहारा धर्मदेशना भयो ।

आनन्द भुवनमा स्थायी कार्यक्रम

आनन्दकुटी दायक सभाको आयोजना अनुसार भुइ-खेलस्थित आनन्द भुवन विहारमा प्रत्येक औसीको दिन विहान बुद्धपूजा तथा धर्मदेशना कार्यक्रम हुनेभएको छ ।

महायान विचार गोष्ठी र तदर्थ समिति

२०३७ भाद्र १४ गतेका दिन श्री भक्तिदास श्रेष्ठको

निवास स्थान लाजिम्पाटमा श्री दिव्यवज्ज वज्ञाचार्यको

अध्यक्षतामा महायान विचार गोष्ठी भयो । उक्त गोष्ठीमा,

निम्नलिखित वक्ताले निम्नलिखित विचार व्यक्त गर्नु भयो:-

श्री भक्तिदास श्रेष्ठ— अहिले दुई चारजना विद्वान गुरुहरू रहेको बखतमा महायानको पुनरुत्थान र सुधारतर्फ नलागेमा पछि महायान र वज्रयान जस्तो अमूल्य सिद्धान्त बिलाएर जान बेर छैन ।

श्री आशाराम शाक्य— आज महायान ठूलै भनी कुरा गर्नु छः जना कानाहरूले हात्तीको शरीर छमेर कगडा गरिरहेको जस्तै हुनेछ ।

श्री दिव्यवज्ज वज्ञाचार्य— जजमानलाई धर्मको यथार्थ जानकारी नभएमा गुरु पनि जान्न बुझन्तर्फ अग्रसर नहुने हुन्छ ।

श्री लोकदर्शन वज्ञाचार्य— सबै मिलेर धर्मको रक्षा गर्नेतिर ध्यान दिनुपर्ने समय आएको छ । यसको लागि कुरामात्र गर्ने होइन कियाशील बौद्धसंगठन विना धर्म प्रचार र रक्षा हुन सक्तैन ।

प. श्री आशाकाजी वज्ञाचार्य— वास्तवमा बुद्धधर्ममा एउटै मात्र यान छ । तसर्थ सद्धर्म पुण्डरीक पुस्तक अध्ययन योग्य छ ।

श्री बुद्धिराज वज्ञाचार्य— आज भाषण होइन काम गरेर हिँड्नु आवश्यक छ । स्कूल खोलेर, पुस्तक प्रकाशन गरेर अध्ययन गर्नेतिर ध्यान दिनु आवश्यक छ ।

प्रो. श्री रामप्रसाद मानन्धर— बुद्धभन्दा पहिले पनि महायान छ भन्नु नै हाँस जेठो कि फुल जेठो भन्ने उत्ति जस्तै छ ।

श्री दयावीर सिह कंसाकार— जजमानले पहिले जानु पन्यो भन्ने कुरा मिल्दैन । गुरुबाटै शिक्षा दीक्षा प्रदान हुनुपर्दछ ।

श्री भूवनलाल प्रधान— पहिले नै महायान सिद्धान्त प्रचलित थियो भन्नेहरू एकातिर छन् भने अर्कोतिर अर्को दृष्टिकोण अपनाउने पनि छन् । श्रावक यानको आधारमा विकास भैरहेको थेरवादी सिद्धान्तलाई पनि परित्याग गरु हुँदैन ।

उक्त गोष्ठीमा श्री सरोज कुमार शाक्य, श्री जगत बहादुर धाख्वा, श्री आशारत्न धाख्वा, श्री हर्षवीर शाक्य, श्री अयोध्या प्रसाद प्रधान, श्री मीनबहादुर शाक्य, श्री जोहन के. लक्, डा. श्री तुलसीराम वैद्य, श्री बेखारत्न धाख्वा, श्री नेमराज वज्राचार्य, प. श्री गुणरत्न शाक्य, श्री सिद्धवज्र वज्राचार्य, श्री लोकबहादुर शाक्य, प. श्री जोगमुनि वज्राचार्यहरूले पनि आ-आफ्नो विचार प्रकट गर्नु भएको थियो ।

उक्त गोष्ठीबाट अन्तिम निर्णयमा पुगी बुद्धधर्म अन्तर्गतका विभिन्न संप्रदायमा आपसी समन्वय कायमगरी बुद्धधर्मको प्रचार संरक्षण, सबर्दन र विकास गर्ने तथा विशेषगरी नेपालको मौलिक सिद्धान्तमा आधारित महायान सिद्धान्तलाई पुनरुत्थान गर्ने महान् उद्देश्यले पछि विधिवत् स्थायी संघम। परिणत गरेर अधिराज्यव्यापी गर्नेगरी हाल काम चलाउ समिति गठन गर्ने महसूसगरी भक्तिदास श्रेष्ठको अध्यक्षतामा १३ सदस्यीय एक तदर्थ समिति समेत गठनगरी सरोजकुमार शाक्य, डा. तुलसी राम वैद्य,

दयावीर सिह कंसाकार र मणिहर्ष ज्योतिको संयोजकत्वमा क्रमशः प्रकाशन उपसमिति, अनुसन्धान उपसमिति, विधि व्यवहार र शिक्षा उपसमिति र आर्थिक उपसमिति गठन गरियो । कुस्यो गुरुजु र डा. हर्षबहादुर गुरुङ ग उपाध्यक्ष रहेको उक्त तदर्थ समितिमा दयावीर सिह कंसाकार, लोकबहादुर शाक्य, मीनबहादुर शाक्य क्रमशः कोषाध्यक्ष, सचिव र उपसचिव रहनुभएको छ र सदस्यहरूमा डा. तुलसी राम वैद्य, प्रो. आशाराम शाक्य, प्रो. रामप्रसाद मानन्धर, द्विरिंग तेर्निंग लामा, लोकदर्शन वज्राचार्य, धनवज्र वज्राचार्य र सम्यक रत्न वज्राचार्य रहनुभएको छ । उक्त समिति संचालन गर्ने श्री भक्तिदास श्रेष्ठले १०,०००/- र अन्य २३ जना महानुभावहरूले २६४३/- गरी जम्मा १२६६३/- चन्दा दिनुभई श्रद्धा व्यक्त गर्नु भयो ।

शान्तिक्षेत्रको समर्थन

६ वर्ष अधि शुभ राज्याभियेको अवसरमा राष्ट्रनायक श्री ५ महाराजाधिराजबाट राखिवक्सेको नेपाललाई शान्तिक्षेत्र घोषित गर्ने प्रस्तावको समर्थन गर्ने राष्ट्रहरूको संख्या १७ पुगेको छ ।

थाइल्यान्ड—

नेपाली प्रदर्शनी

यही सेप्टेम्बर ६ र ७ तारिखका दिन महाचूला बुद्धिष्ठ युनिभर्सिटीमा नेपाल र लुम्बिनीको विषयमा भव्य प्रदर्शनीको आयोजना भयो । त्यस प्रदर्शनीमा नेपालबाट जानुभएका भिक्षुहरू धम्मशोभन, सुमेध, धम्मपाल, थानसेटु, पञ्चालोक र श्रामणेरहरू महाजवन र सुधम्मले नेपालबाट लगेका क्युरियो सामान, विभिन्न पोष्टकाङ्क्ष, राष्ट्रिय चिन्हहरू र नेपाली पोशाकहरू प्रदर्शन गरे । त्यहाँका नेपाली राजदूतावास र विहारहरूबाट सहयोगलिई बुद्ध-

मूर्ति, स्वयम्भू चैत्य राष्ट्रिय रुण्डा, राजारानीका तस्वीर, चौरीगाईको नमूना आदि पनि प्रदर्शनीमा समावेश गरे । उक्त नेपाली भिक्षुहरूद्वारा त्यहीं बसेर हिमालय लुम्बिनी, अशोकस्तम्भ आदि विषयमा शोध खोजका तथ्यतरु तयार गरी देवनागरी र थाई लिपिमा लेखी त्यसको अर्थ थाई भाषामा लेखी प्रदर्शनीमा सजाइएको थियो । प्रदर्शनी हेन आउनेहरूलाई नेपाल र बुद्धधर्म सम्बन्धी कुरामा व्याख्या गरिएको थियो । दुईवटा टेबिलहरूमा क्युरियोका सामानहरू, सिक्का, लकेट, स्वयम्भू चैत्य, पशुपतिको मन्दिर, लाख्यको मूर्ति, मुकुण्डो, ज्यापूज्यापुनी सट्टिन नेपालका किसानहरू, हात्ती, थैली, टोपी आदि नेपाली शिल्पकलाका साथै देवनागरी लिपिबाट 'स्वागतम्' लेखी थाई भाषाबाट 'नेपाल' भनी लेखेर भव्य प्रदर्शनीमा भाग लियो । नेपालीतफंबाट भएको प्रदर्शनमा सबैभन्दा विशेषता प्रवेशद्वारमा नै राजारानीको फोटो सजाई पञ्चबूढ र बौद्धरुण्डा सहित ताराहरूको पूजागरी छकिछकाउ पारिएको थियो । उक्त नेपाली स्टलमा दुईवटा आगन्तुक पुस्तिका पनि राखिएको थियो । चौदू अच्चल सहितको नेपालको मानचित्रलाई सर्वैले नियालेर हेरे र आगन्तुक पुस्तिकामा नेपाललाई भारतको एक प्रान्त मात्र ठानिरहको भ्रम हटायो भन्ने कुरा धेरैले उल्लेख गरेको पाइयो र नेपाल हेनै इच्छा धेरैले व्यक्तिगरी नेपाली स्टलको प्रशंसा गरेको पाइयो । त्यस स्टलमा नेपाल र नेपाली वस्तुको व्याख्याको सिलसिलामा नेपाली टेप पनि बजाई सुनाइयो । नेपालभाषाको टेप सुन्न धेरैले अभिहन्ति लिए । भीडमा व्याख्याका शब्दहरू सानो स्वरमा सुनिने भएकोले सानो लाउडस्पीकर समेतको व्यवस्थागरी माइकबाट व्याख्या र गीत समेत सुनाइएको थियो ।

नेपाली भिक्षु बात् पक्नाम विहारमा

बैककस्थित बात् पक्नाम विहारमा रही पालिभाषा र बुद्धधर्मसम्बन्धी अध्ययन गर्न श्री सुमझल विहारवासी भिक्षु प्रजालोक त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभएको छ । भिक्षु सुमेध र भिक्षु थानसेटु पनि त्यहाँ अध्ययन गर्दै हुनुहुन्छ ।

श्रीलंका—

बौद्ध प्रतिनिधिको आगमन

श्रीलंकाबाट श्रीरत्नसिहको नेतृत्वमा ५४ ज्वानको एक बौद्ध धर्मविलम्बी समूह विशेष गाडीबाट नौरानवार्म नेपालमा आइपुग्नुभयो । सर्वप्रथम उहाँहरूले लुम्बिनीमा भगवान्बुद्धको भक्तिपूर्वक दर्शन गर्नुभयो । काठमाडौंका विभिन्न विहार मन्दिरहरूको दर्शनको सिलसिलामा स्वयम्भनाथको दर्शन गर्नुभयो । नेपाली बौद्धसंस्कृतिदेखि उहाँहरू धेरै प्रभावित हुनुभयो । तर, अवसम्भू जस्तो पवित्र स्थलमा पनि दुर्गम्भित वातावरण देखेकोले त्यसप्रति दुःख तथा अपशोच प्रकट गर्नुभयो र पवित्र स्थलमा फोहर मैला हुनु उहाँहरूको कल्पनाभन्दा बाहिरको कुरा भन्नुभयो । मृकुटी मण्डपधित नवर्निमित बौद्ध विहारमा भिक्षु सुमझलले उहाँहरूको लागि स्वागत समारोहको आयोजना गरी भोजन गराउनुभयो । यस्तो दर्शन श्रीलंकाबाट नेपालको लागि सबैप्रथम हो । उहाँहरू नेपालबाट स्वदेश प्रस्थान गर्नुभयो । सो अवसरमा भिक्षु सुमंगलले यति ठूलो बौद्ध प्रतिनिधिमण्डल मित्रराष्ट्र श्रीलंकाबाट नेपालमा आउनुभएकोमा हर्ष प्रकट गर्नुभयो ।

लुम्बिनी प्रदर्शन सम्पन्न

लुम्बिनी विकास समिति, शा. नै: वा. नि. तथा पर्यटन विभागको संयुक्त तत्वावधानमा कोलम्बोमा लुम्बिनी

प्रदर्शन सम्पन्न भयो । चार दिनसम्म भएको उक्त प्रदर्शन मन्त्रीहरू नौवटा देशका हाईकमिशनरहरू, राजदूतहरू, भूतपूर्व मन्त्रीहरू र मेयर आदि छः हजारभन्दा बढी श्रीलक्ष्मी निवासीले अबलोकन गरियो र आआफ्नो राय समेत व्यक्त गरियो । सो प्रदर्शनको सिलसिलामा लुम्बिनी प्रदर्शनटोलीका नेता लोकदर्शन वज्राचार्यसंग भएको छलफलमा सांस्कृतिक मन्त्री हुरुलेले राष्ट्रपति जयबध्नलै लुम्बिनी विकास समितिलाई सहयोगस्वरूप प्रदान गर्ने । करोडमध्ये क्रमिक रूपमा निकासा दिने निर्णय गर्नुका साथै लुम्बिनी योजना चन्दा संकलन समिति गठन गर्ने निर्णय दिनुभयो । हाल चालू संसदीय बैठकमा श्रीलक्ष्मी सरकारको प्रयासबाट प्रस्तावित त्रिकोण सांस्कृतिक विकास गर्ने क्रममा लुम्बिनी विकासलाई पनि समावेश गरी कानूनी मर्यादा प्रदान गर्ने, लुम्बिनी योजना क्षेत्रभित्र रोप्न श्रीलंकाबाट बोधिवृक्ष प्रदान गर्ने मनसाय पनि व्यक्त गर्नुभयो ।

उक्त अवसरमा नेपाली सांस्कृतिक टोलीले सांस्कृतिक नृत्य प्रदर्शन पनि गरेको थियो र श्रीलकाको टेलिभिजन-द्वारा लुम्बिनी फिल्म, नेपालको कलाकृति, जंगली जनावरहरूको जीवनी सम्बन्धी तयार गरिएका फिल्महरूको अतिरिक्त लुम्बिनी प्रदर्शन र सांस्कृतिक कार्यक्रम पनि प्रस्तुत गरिएको थियो ।

उक्त प्रदर्शनीको उद्घाटन समारोहमा मलेशिया, चीन, भिएतनाम, बंगलादेश, बुलगेरिया, अष्ट्रेलिया, क्यानाडा र झू. एस. ए. का राजदूतहरू र हाईकमिशनरहरूले भागलिएका थिए ।

लुम्बिनी विकासको लागि गठन भएको चन्दा संकलन समितिको अध्यक्षमा सांस्कृतिक मन्त्रालयका महानिर्देशक श्री आर. एल. विमलधर्म, र सदस्यमा नेपालका प्रतिनिधि

भिक्षु सुवर्ण र अन्य प्रतिनिधि सदस्यमा अखिल श्रीलंका बौद्ध कांग्रेस, श्रीलंका नेपाल बौद्ध कांग्रेस, महाबोध सोसाइटी, युवक बौद्ध मण्डल, स्वतन्त्र पत्रकारिता, लेक हाउस पत्रकारिता, टाइम्स अफ श्रीलंका पत्रकारिता रहनुभएको छ । प्रदर्शन टोलीका नेता तथा अन्य सदस्यहरू असोज ११ गते काठमाडौं फर्कनुभयो ।

तान्त्रिक सेन्ट्र-

वार्षिक उत्सव

२०३७ साल भाद्र २५ गते बुधवारका दिन ज्ञानमाला-संघ आनन्द विहार, तान्त्रिक (पाल्पा) को २३ सौं वार्षिक उत्सव तथा गुलाधर्म समाप्ति विभिन्न कार्यक्रम तथा सभाको आयोजनागरी मनाइयो ।

यसे वर्षदेखि नयाँ सदस्यता प्राप्त २९ जना सदस्यहरू सहित जन्मा ७४ जना सदस्यहरू भएको यस ज्ञानमाला संघमा विहान ज्ञानमाला नित्य भजनले विहारको चैत्य पारिक्रमा, बुद्धपूजा, भिक्षु श्री शाक्यानन्द महास्थानिरदारा शील प्रदान तथा धर्मदेशना भयो । सोही दिन दिउँसो संघको कार्यकारिणी समितिका पदाधिकारीहरूको चुनाव सुसम्पन्न भयो । संघको कार्यकारिणी समितिमा निम्न लिखित व्यक्तिहरू विजयी भएकाछन् :-

१. श्री दशरथमुनि शाक्य	-	सभापति
२. श्री ब्रह्मेश्वर वज्राचार्य	-	उप-सभापति
३. श्री नगेन्द्र शेखर वज्राचार्य	-	सचिव
४. श्री हीराबहादुर वज्राचार्य	-	उप-सचिव
५. श्री सन्तलाल वज्राचार्य	-	कोषाध्यक्ष
६. श्री देवेन्द्रमान शाक्य	-	सदस्य
७. श्री पुष्पराज शाक्य	-	"
८. श्री पूरनराज वज्राचार्य	-	"
९. श्री विजयरत्न वज्राचार्य	-	"

जीर्णोद्धार

२०३७ आश्विन ४ गते खुन्ह यलया पासा मुनाया आयोजनाय काठमाडौंया पश्चिमपासे सांगु (त्रिशूली) बनेगु लंब्वी रानीपोवा मथ्यवं जितपुरस्थित जीर्ण अवस्थाय ध्यनाच्वंगु न्यागः मणि चैत्यपूजाया पुण्यकार्य सम्पन्न जुल ।

बुद्धपूजा धुंकाः पण्डित आशाकाजी वज्राचार्यं थव जीर्ण अवस्थाय ध्यनाच्वंगु चैत्य न्यागः चिनियात नेपा: ह्यकायत वा तीर्थं चाः हिलेत वयाः थन ध्यंबलयं मंजुश्री दध्का थकूगु काठमाडौं शहर खसुं त्वपुया च्वंगुर्लि खंके मफयाः चीनय च्वंगु पञ्चशीर्षं न्यागः चैत्यया लुमंति कथं व इर्पि थन ध्यंगु चिया रूपय् दध्का थकूगु ज्वीफु धकाः धैविज्यात ।

श्री आशाराम शाक्यं- चैत्यया महत्व यक्वं दु । बुद्धया स्मारक जीर्णोद्धार यायगु बौद्ध कर्तव्य खः धैविज्यात ।

श्री लोकबहादुर शाक्यं थजःगु ऐतिहासिक याय्या सुरक्षा यायमाला च्वंगु दु धैविज्यात ।

न्हून्हगु दयकेगुसिकं पुलांगु ल्हवनेगु तःधंगु पुण्य खः । थुंकि छीगु जीवन नं न्हू ज्वी धकाः धनगारिका धम्मवतीं धैविज्यात ।

श्री विश्ववज्र वज्राचार्यं थव चैत्य जीर्णोद्धार यायत स्थानीय जनताया सहयोग माः मखुसा कीसं दयका थकेगु लिपा थुना बीगु संभावना दु । अथे मेथाय थुना: महादोया त्रिशूली तया तःगु उदाहरण वियाः खैं कना विज्यात ।

श्री बुद्धिराज वज्राचार्यं नेपा:या बौद्ध समाजय् बौद्ध जागरण वया च्वंगु दु । थौं बौद्ध एकता मालाच्वंगु दु धैविज्यात ।

श्री पवित्र बहादुरं पवित्र मनं धर्मयात धाःसा धर्मं कीत रक्षा याइ धैविज्यात ।

स्थानीय प्रधानपञ्च विश्वनाथ अर्यालं थव चैत्य जीर्णोद्धार यायत फुगु चाःगु सहयोग बीगु वचन वियादिल ।

अन्तय भिक्षु अश्वघोषं धर्मउपदेश विया विज्यात । चन्दा संकलन नं जुल । न्हापां भिक्षुपिसं व अनगारिकापिसं न्यागः मणि चैत्य जीर्णोद्धार यायत चन्दा बीगु सुहु जुल । अले मेमेपिसं नं चन्दा विया थकल ।

क्रिप्तु

घडिपूजा

कीर्तिपुर नगर मण्डप कीर्ति विहारयात खुसः दां वगु तगोगु घडि छ्डगः धर्मकीर्ति विहारया उपासिका दिलमाया परिवारपाँखें थव वंगु २०३७ आश्विन ७ गते भिक्षु सुदर्शनयात लःल्हाना दीगु समाचार दु ।

बुटवल—

धर्म उपदेश

भिक्षु चुन्द महास्थविरपाँखें बुटवल पद्मचैत्य विहारय थव वंगु गुंला लच्छियकं सुथय सुथय धीच्छिति बुद्धया गुण स्मरण व धर्म उपदेश याना विज्यात । स्थानीय ज्ञानमाला भजन नं जूगु समाचार दु ।

विशेष बुद्धपूजा

बुटवलया पुलांम्ह उपासक श्री रत्नमुनिया ७७ दैं व न्हून्हला क्यंगु बुरा जंकुपा लसताय बुद्धपूजा यानाः सकल उपासक उपासिकापिन्त जलपान याकादीगु समाचार दु ।

चे—

जीर्णोद्धार सहायता

आनन्दकुटी विहारया भिक्षुपि च्वनीगु छें जीर्णोद्धार यायत असं कमलाच्छिया पुण्यशोभा तुलाधरं १०१/- सच्छव छतका दां सहायताकथं प्रदान यानादीगु दु ।

महापरित्राण

२०३७ कार्तिक ९ गते द्वितीया शनिवारखुन्ह श्रीघलय भिक्षुसंघपाँखें अहोरात्री महापरित्राण ज्वीगु दु । थुगु पुण्यकार्य धर्मकीर्ति विहारया उपासक उपासिकापिनिपाँखें ज्वीगु खः । सकसित निमन्त्रणा दु धकाः दातापिसं इनाप यानादीगु दु ।

सम्पादकीय

नेपाल र लुम्बिनी प्रदर्शनी

यस्त्री सेप्टेम्बर ६ र ७ तारिखका दिन बैंकमा 'नेपाल र लुम्बिनी' विद्यमा प्रदर्शनी भएको कुरा ज्ञात हुन-आएको छ । प्रदर्शनीको शीर्षक नै 'नेपाल र लुम्बिनी' भनी राखिएको थियो । यस प्रदर्शनीको विषय र उद्देश्य नेपाल र लुम्बिनी चिन्हाउने र तिनीहरूको विशेषता बताउने कुरा स्पष्ट छ । यसतर्फ अध्ययन गर्न जानुभएका नेपाली मिक्षुहरूले छुट्टै रटल खोली नेपालबाट आफ्नैसाथमा लगेका नेपाली कलाकृति र जनजीव चिन्हाउने वस्तुहरू सहित यहाँका नेपाली राजदूतावास र बौद्ध विहारको सहयोगलाई नेपाल र नेपालीपनको विवरण दिने वास्तविक गैरवका कुराहरू प्रदर्शन गरेका थिए ।

प्रदर्शनीमा आफ्नै रटलको तर्फबाट राखिएका दुईवटा आगन्तुक पुस्तिकामा आगन्तुक दर्शकवर्गहरूले नेपाल एक 'स्वतन्त्र राज्य' भन्ने भरखरै थाहापाएको र नेपाल एक दर्शनीय, रमणीय, पवित्र, सुन्दर-शान्त बौद्धदेश भनी मायागरी यसतर्फ यात्रा भ्रमण र दर्शन अवलोकन गर्ने राय धेरैले उल्लेख गरेको पाइएको छ ।

एशियाका प्रायः देशहरूले अंग्रेज र अन्य पाश्चात्य मुलुकको आक्रमणमा परी आफ्नो अस्तित्वमाथि विदेशी द्वाव भोगिसकेका छान् भने नेपाल एक यस्तो देश हो जहाँ सलाम र गुलामको कुरै कहिल्यै उठेन । आफ्नै भ्रम पसीनाले, आफ्नै बुद्धिविवेकले आफै राजा आफै प्रजाभई

चान्द्रसूर्य ध्वजामुनि एक छात एक जूट भई नेपाली नेपाली नै भः आफ्नो अस्तित्वमा सदा स्थितरही कसैको उपनिवेश नबनेको कुरा थाहापाउँदा एशियाका अरू देशवासी यो कुरालाई इवाटू पत्यारग्न हिचकिचाउँद्यन् र छक्क पर्द्यन् ।

अगला पहाड, अनन्त सागर, विशाल मरुभूमि, रहस्य-मय नदी, घना बन-जंगल, असीमित भूमि यी सबै प्रकृतिका संरचनाले सजिएको, यातायात र संचारका माध्यम नभएको विकासोन्मुख विश्वको स्थितिमा को कहाँ थियो र कुन देश कहाँ थियो अत्तोपत्तो नहुनु स्वाभाविक छ सुरु सुरुमा । विस्तारै विश्वका जनताहरू सचेत भएपछि उन्नतिशील र ढूला देशहरू चिन्हिए र रस्यात भए । आज प्रकृतिलाई मानिसले पहिल्याइसकेको छ । सबैले सबैलाई चिन्ने मौका पाइसकेको छ । साधान जुटिसकिएको छ । यस्तो स्थितिमा एउटै महाद्विषिका छिमेकीहरूमा एक अर्को देशका जनताहरूकाबीच आपसमा परिच्य नहुनु लाजको कुरा हुनजान्द्य । यस्तै नेपाललाई नचिन्ने पनि धेरै मात्रामा अहिले पनि छँदैछन् । नेपल्स, नायर आदिलाई नेपाल भन्ने धारणा लिनेहरू अहिलेसम्म छँदैछन् । स्वतन्त्र अस्तित्वमा रहेको नेपालले अरूसँग अपरिचित रहिरहनु मनासिब देखिँदैन । तर गरीब मुलुकको प्रचार प्रसार र बाहिरी क्रियाकलापद्वारा अरूसँग परिचित हुन आर्थिक आदि विभिन्न कारणले गर्दा ढीलो हुने पनि

अस्वाभाविक छैन । किन्तु हालैको थाइलण्डको प्रदर्शनीले केही हवसम्म नेपाल चिन्हाउने एउटा ढूलो माध्यम देखाइ- दिएको म सूस भएको छ ।

देश जति ढूलो भएयनि यसको नक्सा सानो हुन्दै । सानो नक्सामा टस देशका सारा प्राकृतिक, भौतिक र राजनैतिक अवस्थाहरू ढर्लङ्गाएको हुन्दै । यस्तै प्रदर्शनीका एउटा टलले सारा नेपाली जनजीवन चित्रित गराएर 'नेपाललाई नै चिन्हाएको छ थाइलण्डवासीलाई । नेपाल भारतको एक प्रान्त हो भन्ने भ्रम भरखरै हटाइदिएको छ थाइलण्डका जनतालाई । भगवान् बुद्धको जन्मस्थल लुम्बिनी नेपालमा पर्दछ भन्ने कुराको ज्ञानले चक्रित पारिदिएको छ धेरै आगन्तुक दर्शक थाइवासीलाई । प्रवेशद्वारमा सजाएको राजारानीको तस्वीरद्वारा नेपालको राजनैतिक अवस्था, नेपाली जनताको आस्था ढर्लङ्ग पारिदिएको छ थाइजनताको अगाडि । राष्ट्रिय चिन्ह, राष्ट्रियकल्प, नेपाली पोशाक, नेपाली कृषक, बुद्धमूर्ति, स्वयम्भू चैत्य, लकेट, लाख्यको मूर्ति र मुकुडो, थैली, टोपी र स्वयम्भू तथा पशुपतिका मन्दिरहरू सिंगे नेपाल परिचयका रक्त-संचारविन्दु सुटू नै + एको छ टस प्रदर्शनीमा । यो हेरिने प्रदर्शनी मात्र नभै नेपाली भिक्षुहरूः रा वस्तु वस्तुको व्याख्या समेत गरिएको हुँदा नेपाल परिचयमा टसले ढूलो सघोउ पुऱ्याएको छ ।

नेपाली जुनसुकै जात र धर्मविलम्बी भएयनि जुनसुकै भेक र अच्छलमा रहेतापनि आफूलाई नेपाली संभेद, नेपाली हृदय लिएर नेपालमा बस्ने गर्दछन् भने विदेशमा जाँदा कुनैपनि नेपालीको हृदयमा नेपालीत्वको कल्पो भावना हुन्दै भन्ने कुरा विदेश पुगिसकेका कुनैपनि नेपालीको अगाडि उल्लेख गर्नु आवश्यक छैन । विदेशमा यस्ता नेपाली प्रदर्शनीको आयोजना हुनु नेपालप्रति आयोजक देशको ढूलो सौहार्दता हो । यो सौहार्दता सृजना गर्ने माध्यम नेपाली विशेषता हो । यो विशेषता नेपालमूसि 'लुम्बिनी' भएको छ । 'नजिकको देउटा हेला, दियोमुनि अँध्यारो' थी आहान नेपालमा लागू भइराखेको छ । नेपालको विशेषता मुनेर खुशी हुनेले आँखाले देख्दा दुखी हुन्दैन्

भने यो नेपालीको लागि लाजको कुरा हो । अतः हालै भइराखेका लुम्बिनी विकासका कार्यहरूमा लुम्बिनी विकास समितिले पहिलो चरणका कार्यहरू पार गरिसकेको भएतापनि यसका मुख्य मुख्य कामहरू तीव्ररूपमा हुनेछ भने आशा लिनु अत्युक्ति हुँदैन होला ।

देवनागरी र थाइभाषाबाट 'स्वागतम्' लेखेर आफ्नो नेपाली टलको रूपमा नेपालमा स्वागत गर्ने भिक्षुहरूको प्रयास सराहनीय छ । भिक्षुहरू प्रेरणाको लोत बनेर नेपाल र नेपालीको परिचय दिने गर्दैन् भन्ने कुरा इतिहास पल्टाएमा लुक्नेछैन । संकुचितताले जरो गाडेमा बास्तविकता लुक्नगाई यत्रत्र क्षति हुनुम्बु । एक जमाना यियो देशोत्थानको लागि क्रान्तिकारी पाइला चाले नेपाली भिक्षुहरूले आफ्ने देशबाट निर्वासित हुनुको त्याबासी पाएका थिए । नेपाललाई चिन्हाउने र सगौरव प्रस्तुत गर्ने सबमन्दा सजिलो उपाय यस्तै प्रदर्शनी हुनसक्छ । थाइको द्वारा प्रदर्शनी एक महत्वपूर्ण प्रदर्शनी हो जसले नेपाललाई स्वतन्त्र राष्ट्र भनेर चिन्हाएको मात्र होइन भविष्यको लागि पथप्रदर्शक पनि बनेको छ । यस्तो आयोजना विभिन्न देशमा गर्नु गराउनु आवश्यक छ । जहाँ जुनसुकै स्थानमा बसेका नेपालीले उपर्युक्त भिक्षुहरूको अनुसरणगरी सत्यासाकाश आफ्नैतर्फाट स्टलहरू राख्ने गर्नु वाच्छनीय छ । एउटै स्टलमात्र पनि यस्तो विशेषताले परिपूर्ण छ भने थाइलण्डको यो सम्पूर्ण प्रदर्शनी कल्पो होला कल्पना गरिरहनु परोइन ।

एशियाका ज्योति बुद्धको देश नेपाल संसारभर प्रसिद्ध गर्न थाइलण्डमा भएको 'नेपाल र लुम्बिनी' जस्ता प्रदर्शनी-हरूको आयोजना गरेर नै सबैमन्दा सजिलो प्रचार र गैरिव राख्ने माध्यम अपनाउन सकिन्दै । आज हाम्रो देशको विभिन्न देशसँग दौँय सम्बन्धरही प्रतिनिधि समेत रहने व्यवस्था भइसकेको छ भने यसै मार्फत् पनि यस्ता प्रदर्शनीको विवरणको पुस्तिका तयारपारी देशदेशावरमा प्रस्तुत गर्नु उपयुक्त हुने कुरा हामी महसूस गर्दछौं । यस्ता विषयमा थी ५ को सरकारको ध्यान जानु नितान्त जरूरी ठान्दछौं ।

लुम्बिनी विकास समितिसँग बलराम गौतमको माँग

भगवान् गौतमबुद्धको जन्मसूमि लुम्बिनीको विकासका लागि लुम्बिनी विकास समितिले योजना तैयारगरी विभिन्न निर्माण कार्यहरू गरिरहेको सर्वविवितै छ । भगवान् बुद्धको जन्म यस पवित्रसूमि लुम्बिनीमा भएर हामी नेपालीहरू हूलो भाष्यशाली भएको ठान्दछौं भने विश्वका बौद्ध धर्मावलम्बीहरूको लागि अत्यन्त नै महत्वपूर्ण तीर्थस्थल बन्ने "गेको छ । धार्मिक जगतमा पनि आज बौद्धवर्षनले ज्यादै नै महत्वपूर्ण स्थान पाउँदै गइरहेको छ ।

आज लुम्बिनीको विकास भौगोलिक दृष्टिले मात्र गरी हत्कालीन लुम्बिनीको दृश्य है यार गराउनुले मात्र लुम्बिनीको बास्तविक विकास भएको माज्ञ सकिँदैन, जबसम्म बुद्धवर्षनको विकास, अनुसन्धान, व्याख्यान, एवं प्रकाशन जस्ता महत्वपूर्ण बौद्धिक पक्षको विकास हुँदैन । यस पक्षको विकास एवं भगवान् बुद्धप्रति श्रद्धा एवं सम्मानको लागि-लुम्बिनीमा 'गौतम बुद्ध' विश्वविद्यालयको स्थापना गरिनुपर्दछ ।

पूर्वीय संस्कृति, सम्यता एवं दर्शनप्रतिको पश्चिमी देशहरूको बढ्दो इच्छा हुँदा पवित्रसूमि लुम्बिनीमा स्थापित विश्वविद्यालयको आफ्नै किसिमको महत्व हुने तथा पश्चिमी देशहरूका साथै खासगरी बौद्धधर्मावलम्बी देशहरूबाट शिक्षायन गर्न आउने शिक्षार्थीहरूबाट विदेशी मुद्रा प्राप्तभई अर्थव्यवस्थालाई समेत सानो टेवा मिल्ने हुनसक्दछ । तसर्थ विश्वविद्यालय स्थापना कार्यलाई वर्तमान लुम्बिनी विकास योजनामा सम्मिलित गराइयोस् भनी सावर निवेदन गर्दछ ।

भवदीय

बलराम गौतम

सिद्धार्थनगर

०३७।४।१२

सूचना

भिक्षु अमृतानन्दद्वारा सम्पादित बुद्धकालीन पुस्तकहरू तथा श्रीलंकावाट प्रकाशित अंग्रेजी भाषामा लिखित बुद्धधर्म सम्बन्धी पुस्तकहरूको लागि 'सिद्धार्थ शिशु निकेतन' भृकुटी मण्डपमा सम्बन्ध राख्नुहोला ।

बुद्धधर्म सम्बन्धी अरू नेपालभाषा र नेपाली भाषाको पुस्तक चाहिएमा हिमालय बूक सेन्टर, भोटाहिटी र हेराकाजी सुजीकार नागवहालमा सम्पर्क राख्नुहोला ।

श्रद्धालु महानुभावपित इनाप

कान्तिपुरया पश्चिम भागपासे जितपुरस्थित “न्यायाः स्मणि चैत्य” थीया अवस्थाय स्वंगः जक वाकि दनिगु छिकपि / छलपोलपिसं मस्युगु खं मखु । थुगु चैत्य, बौद्ध विद्वनातयगु धापूकथं करीब १२०० दैति पुलां खनेदु । छिकपिस स्यू, विहार, मन्दिर, चैत्य, सतः, तु, लं आदिया जीर्णोद्धार यायगु न्हूगु दयकेगु स्वयाः पुण्य आपाः दु धाइ । “न्हूगु देवस्थल दयकेगु स्वयाः परापूर्वकालनिसे दैचंगु रागु देवस्थलयात दुनुगलनिसे देवीभाव व भक्ति पिनेयात लवःगु कथं क्वातुक रक्षायाना तयगु रागु थीया कर्तव्य खः ।” की श्रध्देय जुजु श्री पृष्ठ स्नहाराजाधिराज वीरेन्द्र सरकारं हुकुम जुया विज्याःगु खैयात जिमिसे नुगलं चायकाः थुगु पुण्य कार्यया खयतय् जिपि तीजक दना । पासामुना, यलया आशा व विश्वास दु थुगु पुण्य कार्यय् सकल महानुभावपिनिगु सल्लाह व ग्वाहालि अवश्य दै धकाः मनंतुना ।

इतिहासपाखे स्वयवलय् चिनियाँ सैन्यत नेपालय् द्वाहां वःगु इलय् थन तकक ध्यके फत । चिनियाँतयसं अनं स्वःगु वखतय क्वे चंगु थाय् फुकं खसुं भुगुलि छुहे सीके मफुत । अले इपि प्यन्हुतक अन चवना चीनयथेतुं मंजुश्री चवना विज्याइगु थासय् पञ्चशीर्ष पर्वत दुगुलि पञ्चतत्वया प्रतोक थव न्यागःमणि चैत्य दयकूगु धैगु जनश्रुति दु ।

थुगु न्यागः मणि चैत्य पुनर्निर्माणया लागी करीब ४५,०००।-(पीन्यादो) ति दां आवश्यक खने दुगुलि पासामुना, यलं छलपोल । छिकपित ग्वाहालिया निर्ति यथाश्रद्धा चन्द्राया लागी दुनुगलनिसे इनापयाना चवना ।

पासा मुना, यल

न्हूदैया लसताय् सकल नेपाःपिणित भिंतुना !

आनन्दकुटी विद्यापीठ

तथा

आनन्दकुटी कन्या विद्यापीठ

ने. सं. ११०१

स्वयस्मू, क्रान्तम्भाडौ ।

फोन. न ११६३, १२४६६